10 frt bevásárlás után 1 Crepp Chine de női nyakkendő.
20 » » » 1 3/4 fehér v. szines angol abrosz. **Ingyen!!** 30 frt bevásárlás után 6 darab finom törülköző.
50 » » » 1 kész szines ruha fodorral.

☛ 50 százalékkal olcsóbb eladás! Egy angol gyár égésének következménye! ☛

MÁSODIK SÜRGÖNY!

50 százalékkal olcsóbb eladás.

Egy angol gyár égésének következtében még nem létezett olcsó eladás.

Mult hó elején egy londoni gyár nagy része leégvén, a gyártulajdonos nem tarthatá fön gyárát, megmaradt árukészletének eladását reám bizá, tudván, hogy Magyarországban e tekintetben legelterjedtebb üzletem van. Nem akarom a kelmék jóságát és olcsóságát tulságosan dicsérni, legjobban megmutatja azt a bebizonyitott tény; csak annyit vagyok bátor megjegyezni és egyszersmind figyelmeztetni a t. vevő közönséget, miszerint nevezett gyáros a csőd kikerülése miatt minden áruit szabad kézből adá át nekem eladás végett, mely után bátran dicsekedhetem Magyarországban ez időben, mint legjutányosabban eladó kereskedő lehetni.

Csak arra kérem a t. vevő közönséget, megrendeléseiket siettetni, mintán e csudálatos olcsóságok mellett, sokáig nem tarthat az eladás.

Magamat a n. é. közönség kegyébe ajánlva, maradok tisztelettel **Ifj. Eibisch Zsigmond,** a „Prófétá"-hoz. 4891

Székesfehérvár, 1878. október hó.

Divatkelmék.	helyett	csak
3600 r. Fröbel-kelme r.	—.48	—.15
3696 » Rips □ csikos és sima »	—.55	—.20
3575 » téli Bertha-kelme »	—.65	—.25
5500 » val. «Péra»-rips minden szinb. »	1.20	—.40
Mosó kelmék *leltári kivonata.*	ezelőtt	most
3677 r. valódi angol Madepolan r.	—.28	—.15
2555 » valódi Oxfort »	—.35	—.15
5580 » Eggenberger-Cretonok »	—.45	—.20
5500 » valódi amerikai Oxfort »	—.48	—.18
5670 » angol Oxfortok »	—.55	—.23
6700 » szegedi festő, gyönyörü mintákkal »	—.55	—.24
Gyolcsok, potom áron	ezelőtt	most
900 vég 30 rőfös güzmsdorfi gyolcs	7.50	3.45
8000 » 30 » Karolinenthali v. czérnagyolcs	8.50	4.55
750 » 30 » valódi sléziai gyolcs	11.50	6.25
Finom gyolcsok.	ezelőtt	most
800 vég 4/4 valódi hollandi gyolcs	13.50	5.80
700 » 5/4 hollandi gyolcs	15.50	7.50
1500 » 4/4 val. Regenhardt Creas-gyolcs	18.50	7.50
1300 » 5/4 Urban Creas	22.50	9.85
440 » 4/4 valódi amerikai bőrgyolcs	13.50	5.95
700 » 5/4 » »	15.50	6.95
95 » 54 r. 5/4 legn. rumburgi gyolcs	88.—	33.70
Kanavászon.	ezelőtt	most
1500 vég 4/4 rőfös morva kanavász	6.50	2.85
700 » glanzdorfi rózsaszin kanavász	7.50	3.85
700 » valódi rumburgi kanavász	13.50	5.75
300 » rózsaszin kanavászon	15.50	6.95
5000 » ang. ágy-tepich szövött virágg.	4.50	1.35
10000 » dam. ang. dessert-szalvéta csak —.12 kr.		
Fekete Cachmir, Terno és Lüszterek.	ezelőtt	most
12000 r. fekete lüszter, angol	—.55	—.27
3500 » londoni fekete és szines lüszter	—.75	—.30
3000 » valódi fekete Saxi Cachmir	—.55	—.35
7000 » 6/4 valódi fekete Terno	1.20	—.55
8000 » 7/4 Cloth Terno	1.50	—.75
5000 » 7/4 Ferdinand Cloth	1.90	—.85
8000 » Italia Cloth reverendáknak, fény.	2.50	—.65
7000 » Cloth Alapin fényny., reverend.	3.50	—.85
Kalmukok és Pargetok leltára.	ezelőtt	most
1400 r. dupla Parget	—.45	—.20
17000 » Kalmuk de Royal	—.50	—.30
1400 » Kalmuk Narciss	—.55	—.35
5000 » □ és csikos bécsi parget	—.30	—.15
6000 » londoni ruha-parget	—.38	—.20
6500 » » » igen finom	—.40	—.25

	ezelőtt	most
7000 r. igen finom schweizi parget, női ruhákra	—.55	—.30
10000 » 4/4 sinor-parget, fehér	—.35	—.20
8000 » 9/8 sinor-parget, fehér	—.45	—.25
7500 » egész nehéz angol sinor-parget	—.60	—.30
6000 » Piquet-parget	—.45	—.25
5200 » 4/4 igen jó angol parget	—.55	—.30
5000 » 4/4 londoni piquet-parget	—.70	—.35
6000 » 4/4 egész nehéz piquet-parget	—.75	—.40
Fekete és szines selymek.	ezelőtt	most
5000 r. valódi noblesse-selyem, fekete r.	2.80	1.15
5000 » 6/4 noblesse, fekete »	4.50	1.65
4500 » nehéz Gros de Neapel »	4.80	1.60
4000 » Gros Grain, fekete »	7.50	1.95
5000 » □ és sima mosó-selyem, szines »	2.80	—.90
3000 » szines selyem »	4.80	1.50
3000 » Gros Grain, minden szinben »	7.50	1.90
Asztalneműek árjegyzéke.	ezelőtt	most
1 drb. 8/4 Lord abrosz, szines és fehér	1.50	—.58
1 » 9/4 Beakonsfield abr., szin. és feh.	2.50	1.20
1 » 10/4 Jokey abrosz, szines és fehér	3.20	1.50
1 » 12/4 Jokey abrosz, szines és fehér	3.60	1.80
6 » valódi Damaszt szalvéta	3.10	1.45
6 » angol szalvéta	3.50	1.75
6 » angol damaszt szalvéta	3.80	1.95
6 » fehéritetl. dupl. szövésü törülköző	2.50	1.25
6 » fehéritett dupla szövésü törülköző	3.30	1.65
6 » angol törülköző	3.50	1.75
6 » angol damaszt törülköző	4.20	1.95
6 » angol finom damaszt törülköző	4.60	2.50
6 » rumburgi zsebkendő	1.80	—.95
6 » valódi rumburgi zsebkendő	3.50	1.50
Kész uri és női fehérneműek igen olcsó árjegyzéke.	ezelőtt	most
1 drb. valódi angol oxfort ing	1.70	—.75
1 » val. ang. oxfort ing, bélelve felálló gallérral	2.40	1.20
1 » v. ang. oxfort ing, bélelv., 2 galérr.	3.80	1.50
1 » finom Chiffon ing, fehér	1.75	—.85
1 » finom Madapolan ing	2.50	1.20
1 » valódi rumburgi Chiffon ing	3.80	1.50
1 » férfi lábravaló, sléziai gyolcsból	1.30	—.70
1 » » » nehéz gyolcsból	1.80	—.90
1 » » » amerik. bőrgyolcsb.	2.50	1.—
1 » finom Chiffon női ing	1.80	—.95
1 » stickelt női ing	3.20	1.50
1 » finom Corsette	1.80	—.95
1 » stickelt Corsette	3.50	1.50
1 » alsó szoknya, fodorral	3.50	1.50

	ezelőtt	most
1 drb. alsó szoknya stickelt fodorral	4.50	2.45
1 » » » szin. diszit. fodorral	6.50	2.65
1 » Chiffon alsó nadrág stickeléssel	2.80	—.80
1 » sinor-parget alsó nadrág stickeléss.	3.20	—.95
1 » Piquet alsó nadrág	3.80	1.10
Kendő-raktár árjegyzéke.	ezelőtt	most
1 drb. berlini fejkendő	—.90	—.40
1 » 5/4 berlini fejkendő	1.20	—.50
1 » 6/4 berlini fejkendő	1.90	—.70
1 » 7/4 finom berlini kendő	2.50	—.85
1 » posztó fejkendő	1.20	—.70
1 » 7/4 posztó kendő	2.20	1.50
1 » 9/4 posztó kendő tricot csikkal	6.50	2.75
1 » 10/4 sima, csikos és □ nehéz posztókendő	7.50	3.50
5000 drb. 18/4 valódi angol plaid	22.50	5.75
5000 r. gyapju-szövet téli ruhákra, urakn.	4.50	2.50
5000 » valódi brünni gyapju-szövet	7.50	3.30
5000 » Lastique, sima, téli kabátra	7.50	2.95
Végül;	ezelőtt	most
1 elefánt-csont garnitura	1.50	—.10
1 Quipour rekli kis gyermekeknek	1.50	—.10
1 kautschuk-karperecz	1.20	—.10
1 pár gyermek-harisnya	—.50	—.10
1 » nagyobb gyermek-harisnya	—.65	—.20
1 » hölgy-harisnya	—.95	—.30
1 » egész finom	1.20	—.35
1 » reggeli topán, himzett	1.80	—.65
1 » török broge-kendő	csak	—.34
1 » berlini broge	»	—.05
1 » selyem broge	»	—.08
1000 pánczél-mieder, igen jutányosan.		
1000 r. szines és fekete bársony	1.60	—.65
Kék és barna nehéz parget r.	csak	—.15
1 r. csipke-függönz »	»	—.22
1 » igen finom Quipour »	»	—.25
1 » amsterdemi csipke-függöny »	»	—.65
1000 tuczat férfigallér, minden nyakbőséggel darabja	»	—.06
	ezelőtt	most
1500 vég 30 r. igen jó Chiffon	9.80	5.65
1300 » » Madepolan-chiffon	11.50	6.65
1200 » » finom R. chiffon	14.50	7.50
1700 vég legfin. Dublear chiffon	18.50	8.50
12000 drb. kitünő jó zsebkendő férfiak és hölgyek számára	1.50	—.25
7000 drb. v. fin. gros grain selyem zsebk.	2.80	—.40

☛ Árjegyzékek kivánatra ingyen és bérmentve. ☛

Kéretnek a tisztelt megrendelők az utolsó póstát rendesen megirni.

ELARUSITOKNAK egy igen kelendő czikk minden költség nélküli eladására, minden rendbeli férfiak kerestetnek. — Irásbeli tudakozódásokat B. K. 500 alatt közvetitenek Haasenstein és Vogler B. Budapesten. 4878

Gyors és biztos segély gyomorbajban szenvedőknek.
Dr. Rosa életbalzsama, a legjobb és leghatékonyabb szer az **egészség fentartására,** a vér és nedvek tisztitása és tisztántartására s a jó emésztés előidézésére, valódi minőségben *à 50 kr. és 1 frtért* is folyton készletben van a követk. gyógytárakban: **Budapesten:** Török József. **Hód-Mezővásárhely:** Mike F. **Karánsebes:** Müller Fülöp. **Makó:** Nagy Adolf. **Malaczka:** Friedrich János. **Miskolcz:** dr. Csáthi Szabó Ist. **Nagyszombat:** Bogner Lajos. **Pozsony:** Heinrici Frigyes és Menczer Lipót. **Szeged:** Barcsay Károly. **Sz.-Fehérvár:** Dieballá Gy. **Temesvár:** Tarcsay István. Ausztria-Magyarország valamennyi gyógyszertárában és nagyobb füszerkereskedésében létezik raktár ezen életbalzsamból. Fő-raktár: **FRAGNER B.** gyógyszertár «a fekete sashoz», Eck der Spornergasse Nr. 205—III.
Tisztelt uram! Az ön becses készitménye, a dr. Rosa-féle életbalzsam gyomor-nehézség és gyomorgörcs ellen, rám nézve oly jó hatású volt, miszerint nem mulaszthatom el, Önnek ezennel legmélyebb köszönetemet kifejezni; egyuttal kérvén, mihelyt lehetséges, nékem ismét 2 üveggel, à 1 frtért küldeni, melynek árát a dij mellékelve van. Fohnsdorf, Judenburg mellett, 1873. febr. 8. Tisztelettel 4391 **Wieser Ágoston,** bányamunkás az Autalaknában.

Gyomor-betegségeket valamint a has szerveinek bántalmait a legjobb sikerrel gyógyitja **dr. Steinschneider, specialista, Bécsben, I. Habsburgergasse 1a.** Rendel naponkint 10-től 12-ig; levélben is 4883

Első cs. k. szab. duna-gőzhajózási társaság.

Folyó évi **november 1-én Kameniczon** a rendes személy és teherforgalom számára gőzhajó-állomás állittatik fel.
Budapest, 1878. október 26.
A magyarországi forgalmi igazgatóság.

Valóban megnyugtató és jótékony hatással bir, ha tudjuk, miszerint a sok ártalmas hajfestő-szeren **kivül létezik egy** olyan is, mely csupán **növényi anyagokból** összeállitva, minden ásványi és vegyészeti hozzáadást nélkülöz, s igy **teljesen ártalmatlan; mit bármely** orvos vagy vegyész is bizonyitani fog. Ezen ujolag megerősitett és javitott szer a

☛ PURGIN ☚

(arany éremmel kitüntetve),

mely a haj vagy szakállnak ugyanazon szint adja, melylyel az az őszülés előtt birt, még pedig 10—14 napi használat után, és mindenütt igen egyszerüen használható. **Nem festi be sem a bőrt, sem a körmöket**, nem piszkit, s **erősitő növénytartalma** folytán egyuttal gátolja a haj kihállását.
Ára: 1 üvegcsével 1 frt, csomagolással 1 frt 20 kr.
Pontos használati utasitás különböző nyelveken, mindenüvé mellékeltetik. A szállitás az összeg beküldése vagy utánvét mellett történik. Fő szétküldési raktár: 4788
WINKELMAYER J.,
Bécs, VI., Gumpendorferstrasse 159. sz. vagy Stumpergasse 13. sz.
Budapesten: TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerésznél és a legtöbb jó nevü gyógyszertárban és illatszerészetben.
Figyelmeztetünk, hogy mindenütt világosan „Winkelmayer Purginja" keressék.

A FRANKLIN-TÁRSULAT magyar irodalmi intézet kiadásában (Budapest, egyetem-utcza 4-ik szám) megjelent és minden könyvárusnál kapható:

Deák Ferencz Naptár
1879-ik évre.
Harmadik évfolyam.
A párizsi nemzetközi kiállitási palota madártávlatban felvett nagy czím- és számos kisebb képpel diszitett, jeles tartalommal biró szabadelvü naptár.
Ára füzve 50 krajczár.

LIDÉRCZ-NAPTÁR
1879-ik évre.
XVIII. évfolyam.
Elbeszélések. — Uti kalandok. — Érdekfeszitő történetekkel stb.
Számos képpel.
Ára füzve 60 krajczár.

Mindazok kik köszvény, csúz és az ezen bajokból eredő bénulások stb.-ben szenvednek,

bár ha már minden kigondolható gyogymódot mindén eredmény nélkül megkisérlettek volna is, s bár ha már még a reménységgel is, teljes egészségöknek valaha visszanyerhetésére végleg fel hagytak volna is, ha már oly sok mindent megkisérlettek, forduljanak utoljára még **Moessinger L. G. úrhoz Frankfurtban a Majna mellett.** Ennek gyógymódja által magában az utóbbi hónapban is sok százan szabadultak meg nyavalyáiktól tökéletesen, s Moessinger ur a gyógymód elo t, mely mellesleg mondva nem is valami nagy pénzbeli áldozatokat igényel, mindenkinek megengedi, hogy magának eredményei felől felvilágositásokat szerezzen, mi czélból egy tőle vagy ezen lap kiadóhivatala által, ingyen megszerezhető röpiratban nagy számu minden rendü meggyógyult egyének czimet közli. A kezelés mint fe'ettébb észszerü bizonyult be. — Moessinger ur voltaképen a b tegtől csak a baj és annak előre haladottsága leirását kivánja, s azzal ő a betegnek közli megszabott rendeleteit. — Magyarul is levelez. 4879

Előfizetési föltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: egész évre .. 12 frt, félévre .. 6 » | Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: egész évre .. 8 frt, félévre .. 4 » | Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: egész évre .. 6 frt, félévre .. 3 »

46-dik szám. 1878. BUDAPEST, NOVEMBER 17. XXV. évfolyam.

Merénylet a spanyol király ellen.

Még folyvást emlegetés tárgya volt a német császár élete ellen elkövetett két merénylet, midőn hire jött, hogy Spanyolország ifju királya, ki még mindig fájdalmasan érzi a szeretett neje halálával rá mért csapást, szintén hasonló merényletnek lőn kitéve. A szerencsétlen ország, ugy látszik, örökös belviszályokra van kárhoztatva, s a polgárháboruk által ejtett sebeket még ki nem heverve, ujra megsokalta a nyugalom pár évi tartamát s a heves spanyol vér azon eszel, hogyan zavarja meg.

XII. Alfonz király Madridba a tartományokban tett rövid körutjáról tért vissza, hol a nagy hadgyakorlatokat szemlélte meg. Kiséretével a Mayor-utczán haladt végig lóháton. Egyszerre lövés történik közelében. A király megállitja lovát. A golyó nem találta el s a király, fájdalmas mosolylyal szája körül, tovább lovagol.

A merénylettevőt megragadják s erős fedezet alatt elkisérik a főkapitányi hivatalba, hol alávetik az első vallatásnak.

Jean Oliva Moncasi a neve. Nős, egy kis leány atyja. Kádárlegény volt valaha, de mióta az Internationale-hoz csatlakozott, rendes foglalkozása nincs. Október 12-én indult el szülőhelyéről Tarragonából, ugy számitván, hogy a király 20-ka körül érkezik Madridba, a mint azt egy igen elterjedt spanyol lap jelenté.

Madridba érve, sürün változtatta lakását, hogy a rendőrség nyomát veszitse. Vallomása szerint egy Afrikában levő barátjától kapta az uti költséget; de ennek nevét még nem mondta meg. Bevallotta, hogy előre elhatározá a királyt megölni, s hogy madridi utjának egyéb czélja nem volt.

Moncasinál nem találtak egyebet, mint egy lapot, melyre fel vannak jegyezve azok az állomások, a melyben Tarragonából Madridig keresztül utazott. Vallomása szerint senkivel se közölte elhatározását, hogy a királyt megöli. Neje, barátai mit se tudtak arról, miben töri fejét.

Moncasi kis termetü ember, rövid kabátot, bő nadrágot, mellényt s igen kopott sipkát visel. Semmi sem mutatja, hogy valami nagy szenvedély, élénkség vagy értelmi erő rejlenék benne. Szeme és szemöldöke fekete, tekintete sötét, kegyetlen.

A vallatásnál kijelenté, hogy volt tudomása Nobiling merényletéről Vilmos császár ellen s egyátalában nem ringatja magát csalódásban a reá várakozó sors felől. Tagadja, hogy büntársai lennének. Ez ideig csak annyit vallott be, hogy szocziálista és spiritista. Ez utóbbi körülményt bizonyára felhasználta védő ügyvédje annak a valószinüvé télelére, hogy Moncasi agyában nincs egészen rendén a dolog. Hallatszott is, hogy orvosok felügyelete alá akarják helyezni, de ugy látszik fölösleges volt, mert a törvényszék előtti megjelenhetését nem akadályozta semmi, s e hó 12-én halálra itéltetett.

A vizsgálatból sem derült ki, hogy Moncasinak czinkosai lettek volna. A merényletet egymaga tervezte, s egymaga is akarta végrehajtani

MERÉNYLET A SPANYOL KIRÁLY ELLEN OKT. 25-ÉN.

Amerikai költőkből.

I.

Őszszel.

— *Longfellow.* —

Im árnyát messze dobja
A szálas hársfa lombja,
S hol ritkább, átvilágol
A fényes déli ég;
Nézd ott az esti fátyolt,
Szilfákra ép' aláfolyt,
S az őszi tájra távol
Alább ereszkedék.

Oh bűvös est, oh illat,
Mely szívem mélyeig hat,
Oly fűszeres. A partról
Egy hang felém rezeg.
Tündöklik fön az égbolt,
Most hirtelen sötét folt
Csap át rajt', délre tartó
Vándor madársereg.

Mi zúgva szállnak! Néha
Elkondul egy-egy méla
Vezényszó a csapatból
Fájdalmas-édesen.
Lehallik jól a hang, szó,
Szabad tüdőkből hangzó,
S ugy hull le a magasból:
Látatlan, nesztelen.

Nem! Oh nem! Mely lehallott,
A hang, és átnyilallott
A légen elbusultan, —
Nem volt madárcsapat!
Nem! Ihlett troubadourok
Hatalmas kara zúgott
Gyönyörtől ittasultan,
Fensőbb akkordokat!

Sok, vándorutra váló,
Enyhébb hazába szálló
Tört lélek bús keserve
Jajdult el végtelen.
S a csillagos hazábul,
Alább, alább, alább hull
Dallamszerün rezegve
Földünkre csöndesen.

II.

Őszszel.

— *Bryant.* —

Az ősz borúnak méla búja nyomja lelkemet,
Hűs szél sóhajt; levéltelen erdő, mező, berek.
Barlangnyilásban, vizmosásban inda, lomb, levél,
Ha forgószél közéje csap, zörögve tánczra kél.
Szállást nem ad már a bokor, dallója elhagyá:
Károgva száll a varjú túl az erdőszél alá.
Az illatos virány hová lett oly hamar? Imént
Azt mondta minden kis fűszál: lég, harmat, napmiénk!
S most mind alusznak csöndesen a néma mélybe lent;
Szeretteinkből is velök, de hány pihenni ment!
Hull csöndes eső sirjaikra, — késő, hasztalan! —
Mi sárgán már levált az ágról, végkép halva van.
Kökörcsin, sipfű, gyöngyvirág: első halottaink.
A nyári nap megégeté a bajszos kankalint.
Erdőben fürtös bojtvirág, vadlen domb oldalán,
Az ősz hajába hordta még soká a somkalánt;
Míg jött a dér és rálehelt sebtében gyors halált,
S szin megfakult, levél lehullt, illat magasba szállt.
S ha most elvétve néha egy szép őszi nap dereng,
Bogárcsapat sugárözönben zsongva-dongva reng;
A néma erdő mélye hallgat mozdulatlanul,
Egy-egy dió levál, s neszezve messze elgurul;
S ködfényen át a rónahát mederlen ere
Koválygó fénynyel nyugtalan elcsillog messzire:
Akkor bejár erdőt-mezőt egy vándor déli szél,
S nem lelve játszó társait, nagy búsan utra kél.
Ilyenkor haj! rád gondolok, reád önkéntelen,
Bimbó valál, elhervadál váratlan-hirtelen...
Hogy sírba tettük, őszi fény és szín játszott a fán;
Ugy sírt a lelkem, mért veszitém, mért el oly korán?
Ne zúgj szivem! A rózsákkal kellett lehullnia,
Ki szűzi volt, ki tiszta volt, mint rózsa bimbaja.

Csukássi József.

Rablóvilág.

— Egy bujdosó naplójából. —

(Vége.)

A bakónak hasztalan volt jó üzlete. Körülbelül 1853—55 táján a dolog már annyira ment, hogy a rablók lettek támadókká a kisebb számu katonai őrjáratokkal szemben.

Közvetlen egy ilyen csata után érkeztem meg a Majsa és Dorozsma között fekvő csárdába. Itt beszélték el közelebbtávolabbi szemtanuk, mint bánt el öt — illetőleg csak három betyár egy ilyen őrjárattal.

Tudniillik: egykissé fölebb Majsa felé egész sor pusztai tanya nyulik föl majd egy félórai hosszuságban, nehány száz lépésnyi távolban egymástól. Ezek egyikében villásreggelizett egy két lovas csendőrből és két dsidásból álló őrjárat. A mint a rántott tojás eveséhöz fognak, bejön a szobába a gazda kis 8—10 éves fiacskája, s mondja gyermeteg nyiltsággal, hogy Majsa felől is közelednek ám „szürös zsandárok".

A katonák kipillantanak az ablakon, s ime, ép e perczben halad el ott öt lovas betyár. Utczu! fegyverre, lóra hamar, utánuk! A betyárok azonban — pár száz lépésnyiről hátra tekintve, még csak ügetésbe sem csaptak át, hanem szép lépést haladtak egy kis füzes felé.

A katonákat már e nyugalom megbökkenthette, mert ők se nagyon siettek feléjük, hanem elkezdettek utánuk lövöldözni. A betyárok csak mennek lépést tovább, hátra sem tekintve, mintha semmi sem történnék. A zsandárok és uhlánok kezdik magukat még különösebben érezni. De csak folytatják a lövöldözést. A füzeshöz érve, az öt betyár közül kettő — mintegy vezényszóra — oldalvást, ellenkező irányban elvágtat és mintegy 5—600 lépésnyire, tehát lőtávolon kivül, jobbról balról állást foglal.

Mi lehet e manöver czélja? Nyilván nem egyéb, mint hadászati oldalfödözet, hogy tisztán tartsák köröttük a csatatért.

A három lovas betyár erre a füzes szélén szemközt fordul egész nyugalommal, leszedik vállaikról puskáikat, s elkezdenek jól czélozva lőni a katonákra, kik közül ezek egyet nehány perczczel előbb Szegedre vezényeltek, hogy lóhalálban vágtasson be, tegyen jelentést, és hozzon segitséget.

A mint ekként a csata megkezdődött, a három lovas katona (egy csendőr, két dsidás) már valószinüleg „jobb szerettek volna másutt lenni" és jobbra-átot csinálva, megkezdék erejüknek hátra felé való „öszpontositását", — de folytonosan védve magukat, hátra felé kisütögetve puskáikat, mert czélozni ugy látszik, csak a támadók czéloztak, legalább az eredmény ezt mutatta. Egy katona már elesett. A megmaradt két lovas egyik tanyából be, a másikból ki, ijedten szólitotta föl a tanyai lakosságot, hogy védjék őket, nagy jutalmuk lesz. De hogy a lakosok azt nem tették, annak több nyomós oka volt. Először, mert *nem volt* fegyverük, másodszor, mert az a két lovas betyár, a ki oldalfödözetre állott ki, előre vágtatva, kiadta a parancsot a tanyákon, hogy vonuljanak félre a lakosok, vagy rejtőzzenek el pinczéikbe, mert itt a harcznak addig vége nem lesz, mig e három katona meg nem hal. Ez a két lovas betyár nem vett részt a küzdelemben, fegyverét sem emelte le válláról.

Igy folyt a lövöldözés, az üldözés házról házra, mig a másik katona is lövést kapott térde kalácsán és lováról leesve, egy tanya udvarán levő szemétdomb közé ásta be magát.

A megmaradt harmadik lovas, a zsandár káplár ekkor látva, hogy hasztalan a további ellenállás, leszállt lováról egy tanya udvarán és az istállóban térden várta a most már lovaikról szintén leszállott és öt kereső rablókat.

„Kegyelem! — kiáltá összetett kezekkel, — én magyar vagyok!"

— Azért halsz meg épen! — felelé a rablók parancsnoka, egy állitólag termetes, nagy fekete szakállu férfiu, és kiinté az istállóból az udvar közepére a remegő zsandárt.

Itt szabályszerüleg statarialis törvényszékké alakult a három rabló, és kimondá a zsandár fejére a halált, mely szegény jámboron ott azonnal, lőpor és golyó segélyével, végre is hajtatott, valamint másik társán is, ki térden volt lőve. A harmadik halálos sebben már előbb kimult.

A jobb és bal „szárnyat" képező és teljesen „érintetlen" két czimbora elővezetvén a három megölt katona hátas lovait, a rablók a ház körül egy kis próbalovaglást tettek rajtuk, inkább csak csufságból, hogy tudják, mennyire jobbak az ő paripáik?

A parancsnok aztán megrendelt három „előfogatot" a tanyai lakosoknál, fölrakatta azokra a megölt katonák hulláit, s *puskáikkal* és hátas lovaikkal egyetemben beküldötte a szegedi térparancsnoksághoz. Csupán pisztolyaikat tartották meg maguknál, talán kiosztás végett a legénység közt.

Mikor aztán erről körülményes jelentés érkezett Budára, akkor aztán végre a katonai kormányzóság alighanem igen erősen megröstellte a dolgot, és oly intézkedéseket tett, melyek, az igaz, hogy egy kissé emelhették a rablók önérzetét, de aztán nehány hónap mulva ugy ki is irták őket, hogy a közbiztonság az alföldi rónán tán sem az előtt, sem azóta soha ilyen teljes nem volt. Debuissent pridem!

És ugyan mi módon hajtották végre a lehetetlennek tetsző föladatot? Nem árt erről is valamit tudni, mert ez fényes tanuságot szolgáltat arról, hogy bármely kormány a világon, mely hadsereggel rendelkezik, rövid pár hó alatt teljesen kiirthatja a legelterjedtebb briggantaggiot, ha azt *komolyan akarja*.

Az egész nagy alföldi pusztaság a szó szoros értelmében meg lett spékelve katonasággal. Az egész egy nagy tábor volt elszórt hadrendben. A csárdák kisebb-nagyobb főőrtanyák voltak egy-egy szakasz vagy félszázad lovassággal, s egy pár század gyalogsággal, többnyire vadászokkal. Ez utóbbiak a buczkák peremén hasalva lesték a betyárt a messze távolban.

A betyárnak ekként valósággal nem volt maradása. A mint egy helyen fölzavarták, a lovasság üzni kezdette, mint egy agarász-társaság a nyulat. Tudniillik a lovasságnak nem volt utasitása, hogy okvetlen beérje a betyárt, csak üzze hajtsa, folyton sütögetvén utána karabélyát, hacsak azért is, hogy ezt meghallván a legközelebbi főőrség, azonnal nyeregbe vesse magát és vegye át az üzést a kifáradt csapattól.

A meglövés kisérlete a buczkán nyugodtan hasaló vadászt illette. Ez czélba vehette a nyargaló betyárt és meglehetős sürüen voltak elhelyezve, hogy a betyár ki ne kerülhesse őket. Ekként végre vagy a vadászok valamelyikének golyója teritette le a betyárt, vagy lova kimerült, miután egyre ujabb, pihent csapatok eredtek utána.

Ez időtájt egyszer valahol Kecskemét és Félegyháza között egy tanyát, melynek tája még akkor tán nem volt kellőleg ostromzárolva, mindamellett meglepett egy több tagu rablóbanda és ott pörére vetközve mulatni kezde, lázasan üritgetve a kancsókat, ölelgetve a fehér népet, mintegy sejtve, hogy életük hajója már a viztölcsérben forog, melyből nincs menekvés. A tanyabirtokos belátva a veszélyt, melyet e körülmény hozhat fejére, szerét ejtette valahogy, hogy üzent a szomszéd tanyára, onnan meg aztán egyenes lovas posta indult Félegyházára a katonai hatósághoz.

Pár óra mulva az összes félegyházai „hadsereg" a tanya körül termett oly rendkivüli szerencsével, hogy a rablók csak akkor vették észre, mikor már az első lövések eldördültek, valószinüleg azon czélból, hogy a rablókat a házból kicsalják. Ez meg is történt és pedig valamennyinek — 3—4-en lehettek — vesztére. Részint élve, részint halva a katonaság kezébe kerültek — egynek kivételével, a ki elmenekült, de csakis a golyó vagy bitó, de nem a halál elől, mely őt is csakhamar utolérte, csakhogy egy kissé furább körülmények közt.

Nyár közepe s nagy hőség lehete, mert a rablók egészen pőrére vetközve mulattak s holmijok szanaszét hevert a szobában. Az első lövés hallatára mind kirohannak az udvarra. Egyik csakhamar elesett, egy másik sebet kapva egy nádkupaczba bujt, melyet aztán „szuronynyal" addig tapogattak, mig az eleven föl-, illetőleg utolsót jajdult.

De bámulatos volt az utolsó társ menekülése.

Ez a mint a konyhaajtón hajadonfővel, csupán egy pisztolyt ragadva kezébe, kiugrott, hasába egy golyót kapott, még pedig olyképen, hogy ennek következtében vászon inexpreszible-je azonnal eloldódott (a golyó a madzagot is ketté vágván) és mert képzelhetőleg nagyon kelle sietnie, nem találta szükségesnek annak összekötözésével vesződni, hanem kilépve hirtelen a törré válható öltözékdarabból, hiuz-gyorsasággal az istállóba futott, onnan lovára pattanva, csodálatos módon sikerült magát a hadvonalon keresztül törni és Kecskemét irányában elnyargalni. Az országut körül dolgozó mezei munkások látták a rémületes jelenséget, álmélkodva, borzadozva, tünődve a látomány rendkivüliségén, mely meseszerü sebességgel vonult el szemeik előtt. A menekülő betyárt nem követte katonaság, valószinüleg azon hiszemben, hogy ugyis elvérzik, mint a halálosan sebzett vad. Összes öltözéke egy derékig érő ingből állt, testének egész alrésze, lova hátulja mintha vérbe lett volna mártva. A hasán kapott sebből ujjnyi vastagon ömlött a vér. Mindamellett nyilsebesen, jobb kezében fölvont pisztolyát tartva, a vérvesztés következtében holthalovány arczczal, lobogó véres hajjal egyre vágtatott.

Végre egy ut melletti magányos tanyán megállapodott, leszállt lováról és a tanya egyik szobájába lépett, a hol csupán egy öreg nőt talált, ki valószinüleg a munkások számára ebédkészitéssel foglalkozott. Ettől egy pohár vizet kért, mialatt egy ugynevezett szalma lészára heveredett. Parancsolólag riadt a rémületében majd eszét vesztett öreg nőre, hogy — kösse be sebét! Mialatt ez ijedten, zavartan tipegtopog, szabadkozik, a betyár kiiszsza a pohár vizet, aztán végig tekint magán, s végre, képzelhetőleg a még benne maradt de egyszerre kilobbanni készülő életerő utolsó szikrájával, egy nagyot káromkodva, — „ejh! — ugymond — már ugyis hiába minden!" — a pisztolyt a nő szeme láttára halántékának szegezi és megadja magának a kegyelemlövést!

Körülbelül ez volt az utolsó rabló történet, melyet az időben s e tájon utazgatásom alatt a helyszinén nemsokára a történet után, elbeszélni hallottam.

Nehány hét mulva Majsán át Dorozsmára rándulván, az egész uton már csak nagy hébehóba láttam egy-egy — párosával járó — zsandár-őrjáratot, mig előbb még rendesen egy szakasz vagy félszázad lovassággal kevesebbnek nem volt tanácsos az utat koczkáztatni.

— Nos hát, van-e még betyárjuk? — kérdem a város tisztes ősz főbiráját, Tajthy Sándor uram ő kigyelmét.

— Nem maradt annak tán még magja sem — felelé örvendezve a derék ur, — öreg ember vagyok, de még ezt nem értem meg. *Kiverjük lovainkat őr nélkül a pusztába, éjjelen át;* és nem akad hija, ha csak a ló be nem téved valahová, *de akkor is visszahozzák!*

Igy végződött a brigantaggio az ötvenes évek derekán.

A tanulság, mint mondám az, hogy katonasággal rendelkező államban ki lehet irtani a brigantaggiot, csak az illető kormányok komolyan akarják.

A trappisták.

Végzetes tévedése-e az emberi szellemnek, sarkalva a rajongó képzelődéstől s az önkinzás sajátszerü gyönyörétől, a mi létet adott (nem csak a kereszténységben, hanem már az ősrégi hindu vallásban is) a remeteség s szerzetesség intézményének? vagy az emberi lélekben benne levő, eredetileg vele született ösztön, megválni a mulandótól, a testi világtól s egy magasb és örök szellemivel egyesülni, nyer-e abban, bár tulhajtott, de természetes kifejezést? E kérdéssel jelenleg nem foglalkozunk. Annyi bizonyos, hogy mindig találkoztak — és egyes korszakokban épen a legnemesebb szellemek közül, olyanok, kik az ember hivatását nem összes tehetségei kifejtésében, nem a szeretet müvei gyakorlásában, nem a tevékenységben, hanem ellenkezőleg a test minden ösztönei megöldöklésében s a tétlen szemlélődő és a mellett önkinzó embert és világot gyülölő életben keresték. Ez irány adott létet a kelet fakirjainak, a keresztyénség szerzeteseinek és remetéinek; s a barlang és zárda mind ama hőseinek, a kiknek élete, egy szellemes franczia meghatározása szerint „épületes példa a hivők szemeiben, ártatlan örültség a kétkedők előtt, kiváncsiság tárgya a közönyösöknek — de még megoldatlan rejtély a bölcsészet szemében."

A kereszténység kétezer éves életében fölmerült gyászos alakjai közt a zárdai remeteségnek, egy sem ment a barát-eszme oly végletéig, mint a trappistáké. E szerzet tulajdonképen a Monte-Cassinon Szent-Benedek által még Kr. u. 530-ban alapitott bernardinusok egy ágazata. Kezdetben szigoru szabályaik azonban nagyon meglazultak, mikor 1657-ben, egyik zárdájoknak, a soligny-la-trappe-inak apátja azokat nemcsak eredeti szigorukra visszavezette, de sokkal szigoruabbakká tette mint valaha voltak. A la-trappei zárdáról azelőtt nem sokat tudott a világ; azóta ugy lett nevezetesebbé, mint a legszigorubb az egész kereszténységben.

Ez apát, ki a la-trappei zárdát s a trappista szerzeteseket oly nevezetessé tette, Le Bouthillier de Rancé Armand volt, a Medicis Mária titkárának Le Bouthilliernek a fia; gazdag, szép, előkelő, fiatal, hóditó világfi, s Mont-Bazon asszonynak, Páris legszebb asszonyának a kedvese, kinek palotájába, titkos lépcsőn, mely egyenesen háló termébe vezetett, s titkos kulcscsal volt a lovagnak bejárása. Egy izben, huzamosb távollét után Páristól, szerelemtől lángolva s vágytól lihegve, lopózék fel a titkos lépcsőn s nyit be a hálószobába — de annak szokott édes félhomálya helyett égő viaszgyertyák nagy sokaságát találja, melyeknek sárga fénye, a koporsóban kiteritve fekvő kedvesére esik...

E tragikus történetet még rémletesebbé teszi a monda, hogy az ólom koporsó igen rövid talált lenni a magas urhölgynek — s mivel testi hosszával nem fért bele, fejét levágták s azt a lovag, tálczán, üveggel leboritva találta és magával vitte és mint koponyát őrizte, negyvenhárom év mulva (1700 oct. 27-kén) bekövetkezett haláláig.

Mi igaz, mi nem, e gyásztörténetből, az iránt a Rancé lovag és apátur életiről még nem tudtak megegyezni. De tény, hogy a szép, fiatal, gazdag és hóditó nemes egyszerre bucsut mondott a világnak; megtérése ép oly komoly, mint feltünő volt; eladta nagy birtokait; 300,000 livrest alapitott a Hôtel-Dieu kórháznak, vagyona többi részét a szegények közt osztotta el s maga a la-trappei zárdába vonult vissza, melynek nem sokára apátja lőn, s élete hátralevő részét a meglazult szerzet ujjászervezésére s abba a hajdani anachoreták szigoru szabályainak behozatalára szentelte. Ettől kezdve a trappisták nem csak külön szerzetházat, hanem egészen külön szerzetet képeznek, mely ma is fenn áll, s folyvást megtartotta szervezete és életrendje eredeti szigorát.

Trappisták, a mint fejöket borotválják.

A trappisták jellemző vonásai: a hallgatagság, mely a „memento mori" üdvözletén kivül más beszédet meg nem enged; a hosszan tartó és mély néma imádság; és a durva kézi munka. Mert a trappisták, az ima lelki foglalkozásán kivül minden idejöket — nem a tétlen szemlélődésre, hanem fárasztó és elcsigázó testi munkára szentelik. Az apátság kertjét, sőt körül fekvő földjeit is mind magok mivelik. Saját kezeikkel szántanak, ásnak, aratnak s takaritanak; magok gondozzák a marhát s teljesitik a szolga és béres minden munkáját; tolják a ta-

*

BEDEKOVICH KÁLMÁN.

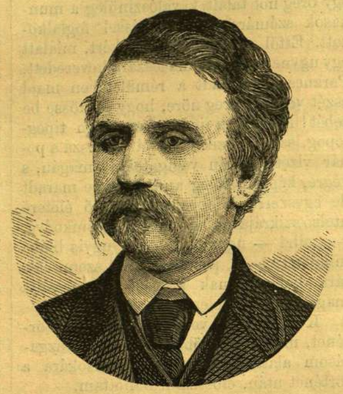

GRÓF SZAPÁRY GYULA.

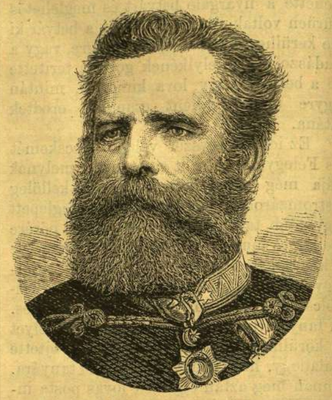

SZENDE BÉLA.

SZONTAGH PÁL.

KOVÁCH LÁSZLÓ.

KORIZMICS LÁSZLÓ.

SZALAY IMRE.

CSANÁDY SÁNDOR.

RÁTH KÁROLY.

MEVLEVI VAGY TÁNCZOLÓ DERVISEK.

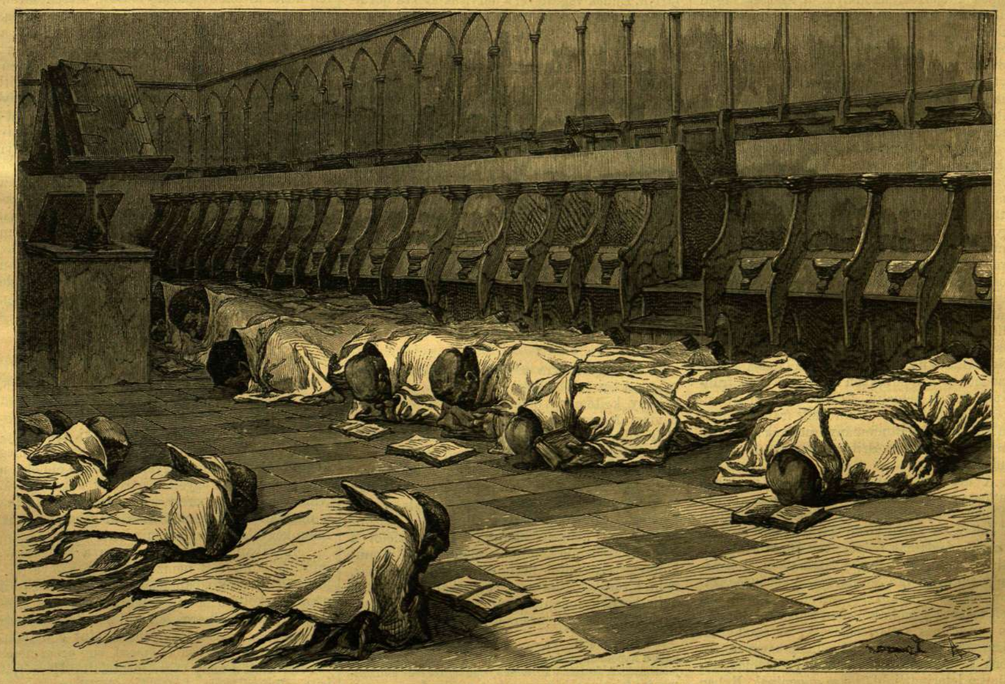

TRAPPISTÁK IMÁDKOZÁSA A ZÁRDA KÁPOLNÁJÁBAN.

licskát s tartják az eke szarvát. Sőt a megalázó munkától sem szabad idegenkedniök.

Egymás közt soha sem beszélnek; minden szavuk, ha az ima helyén vagy a zárda folyosóin találkoznak, a halálra való emlékeztetés. A látogatót bebocsátják s elfogadják ugyan, kérdéseire felelnek is, de csak jelekkel.

Értelmi munka, olvasmány és tanulás, az imákon és a szentíráson kivül tiltva van La-Trappe-en. Minden közlekedés a külső és a szellemi világgal, minden a mi eszökbe juttatná, hogy emberek, hogy embertársaik vannak: ellenére volna fogadalmaiknak. A világról, övéikről, a kiktől elszakadtak, nem vesznek hirt többé, ők sem adnak magokról. A trappista meghalt a világnak.

Imájuk a legmélyebb önmegalázás, küljeleiben ugy mint belső érzületében. A templom két oldalán hosszu sorban levő fa-székeikből kikelve, a templom kövén nem csak térdre, hanem arczra borulnak, tulajdonkép hasra feküsznek, s magok elébe tett könyveikből ugy mormolják, némán, imáik hosszu sorát. Az ima órái ki vannak szabva; s az idő lejárta előtt senki sem emelkedhetik fel leborult helyzetéből.

Mint alapitójuk, vagy ujra szervezőjük tragikus alakja, — ugy egész szerzetházuk körül egész mondakör képződött. Minden, a mi az emberek képzelődésére hat, sok rege és mese forrása. De ha itt-ott tulzott képzetek jöttek is forgalomba a trappistákról: annyi igaz, hogy közéjök csak a végső kétségbeesés s a világgal való teljes szakitás vezeti az embereket; mert La-Trappe-ba fölvétetni: az öngyilkosság egy neme és pedig annyival borzasztóbb minden másnál, mert nem pillanat, hanem gyakran évek hosszu sora vet véget a rettenetes elhatározásnak, mely ép oly helyrehozhatatlan, mint a méreg, a golyó, vagy a magasból sziklatalajra vagy hullámokba való leugrás!

—á—r—

A Mevlevi vagy táncoló dervisek.

A mohammedán szerzetes-rendek között első helyen áll a Mevlevi dervis-rend, melynek tagjait táncoló derviseknek is nevezik, minthogy vallásos ájtatosságukat tánczczal végezik. Ezt a szerzetet Molla Dselaleddin Rumi alapitotta a XIII-ik század közepén. Ez a legtekintélyesebb mohammedán szerzet; tánczuk misztikus jelentésü s bizonyos bölcseleti rendszer jelképes kifejezése, azonkivül a szerzet tagjai a tudományban, költészetben és müvészetekben mindig jelentékeny helyet foglaltak el. Molla Dselaleddin a legelső rangu persa költők között, Firduszi, Szadi, Hafiz és Nizami mellett foglal helyet, mint a Mesznevi (Párvers) czimü misztikus költemény lánglelkü költője. Az ő nyomaiban nem egy szerzetebeli dervist találunk a Parnasszus hegyén dicsőséggel haladni.

A Mevlevi dervisek vallásos ájtatosságuk gyakorlását zenével és tánczczal végezik, melylyel a bölcseletben rendszert alkotó alapító a sphárák zenéjét és tánczát akarta jelképezni, a mint a sphárák egy központ, az isten véghetetlen nagysága körül forognak. Ez a szerzet a mohammedán országokban mindenütt el van terjedve; Törökországban majd minden nagyobb városban van tekkéjük (klastromuk). Konstantinápolyban van öt rendházuk, melyek között leglátogatottabb a Pera és Galata között, a főut mellett fekvő tekke. Ennek jelenlegi főnöke (seikh) *Ata-Ullah Efendi*, a tisztes öregséget ért Kudret-Ullah fia, felvilágosodott, tudós férfiu, ki az európai nyelvekben is jártas, tud franczián, olaszul, németül, és 1869-ben magyarul is kezdett tanulni. Irt és forditott francziából és németből természettudományi munkákat, ir költeményeket és müvészileg játszsza a török czimbalmot.

A dervisek rendesen kedden és pénteken délután végezik tánczukat a szema-khane (tánczház) nevü imaházban, mely nyolczszög alakban van épitve és körös-körül karzatokkal ellátva, hol a nők foglalnak helyet; egy karzati fülke, a seikh földszinti ülőhelyével átellenben, a zenekarnak (mutrib) van fenntartva. A közönség szabadon mehet az imaházba, miben egyáltalán kivételt tesznek a mohammedán szokás alól, mely nem enged más vallásfelekezetüt az imaházba. A dervisek előbb megmosakodnak s egyenként lépnek a tágas csarnokba, melynek oldalfala mellett a leteritett juhbőrökre guggolnak. Ebben a helyzetben elmélkednek maguk elé mélyedve, mintegy negyedóráig; ekkor a seikh megszakitja a csendet egy dicséről hymnuszszal (ilahi) és felhivja a derviseket a Korán első fejezetének (fátiha) elmondására.

Midőn ezen imát elvégezték, feláll a seikh, megindul s a többi dervisektől rendben követve körüljárja háromszor a csarnokot. Ennek végeztével a dervisek levetik köpenyüket (khirka), leeresztik a szoknya alaku hosszu ruhát (tennure), mely kék, fehér vagy verhenyeges szinü, az egyes évszakokhoz alkalmazva, s börszijjal van a derekukhoz kötve.

A seikh leül emelkedettebb helyére s elmélkedésbe mélyed; a karzaton megkezdődik a lassu, csendes zene, mely egyelőre csak egy fuvolából (nej) áll, majd a kemane (hegedü) és végül a kézi dob (kudum) is belevegyül. A fuvola hangja oly méla ábrándos, oly siró, hogy a csak kissé érzékeny keblet is meghatja. A zenét nem sokára kiséri az ének, mely előbb szintén csak lassu, mintegy elmélkedő s fokozottan zajossá és erőteljessé válik. A zene megkezdése előtt egy szemazan (tánczvezető) nevü dervis lép elő s megindulván a seikh felé, a többi dervis mellükön keresztbe tett kézzel követi; a seikh előtt meghajolnak, megcsókolják kezeit és a terem közepébe mennek, honnan kiindulva lassu léptekkel tánczolni kezdenek. A táncz megkezdésekor a dervis fejét jobb vállára hajtja, szemét behunyja, jobb kezét ég felé emeli, mintegy annak jelentéseül, hogy az égieket kivánja, bal kezét a föld felé forditja, mintegy jelölni akarván, hogy a földieket megveti. A táncz igen ügyesen és valódi müvészettel foly, mennyiben a dervis csak bal lábán forog, mintha szüntelen csak egy helyben forogna, mialatt jobb lábával az egyensulyt tartja és a bal lábat forgásában irányozza. A tánczolók egy ideig lassu ütemben lejtenek, de oly kimérten, hogy ruháik, melyek nagy kört formálnak, nem is érintik egymást. A tánczoló dervisek három kört képeznek, melyeknek közepében áll a szema-zan, ki a tánczot figyelmesen kiséri szemeivel. A dervisek halkan Allaht mormolnak magukban s a zene gyorsabb ütemüvé válván, gyorsabb mozgással járják körül a csarnokot. A zene hangjai és a lelkes ének, melynek persa szövege a legmagasztosabb lengésü hymnuszokból áll, valódi áhitatra ragadja azt a nézőt, ki a titokszerü tánczot értelmébe be van avatva és az ének szövegét is érti, mig az értelmetlen, laikus tömeg ajkán nem ritkán gunyos mosolyt látunk.

A tánczot háromszor ismétlik, kisebb szünetet tartva. Ennek végeztével a dervisek arczra borulnak, mialatt a szema-zan betakarja őket köpenyükkel. A tánczot után a táncz-vezető a csarnok közepén imát mond az uralkodó szultánért; a dervisek kölcsönösen kezet csókolnak egymásnak és a seikh áldása után elhagyják a termet.

A tánczok jelképes értelme szerint az embernek is egy központ, az isten bölcsesége körül kell szüntelenül forognia.

A Mevlevi dervisek rendje nagy tekintélyben áll a mohammedán világban; nagy javai vannak; de abból jótékony czélokra adakozik. Tagjai legnagyobbrészt kenyérkeresetre vannak utalva s mesterségeket és kereskedést folytatnak, mi által a zárdai henye élet nálok nem kaphat lábra.

E. B.

A magyar hazafias lyra.

— *Gyulai Páltól.* * —

A magyar lyra rövidben a nemzet történelme. A legrégibb időktől fogva egész jelenkorig néhány költemény olykor hivebben kifejezi a nemzet hangulatát, a hazafiság eszméit, mint akár államiratok, akár országgyülési beszédek. Egy európai nemzet lyráján sem rezdült meg annyiszor a hazafiság húrja, mint a magyarén. Nem ok nélkül. Egyetlen európai nemzet sem küzdött annyit léteiéért s a nemzeti fájdalomnak lehetett-e táplálóbb forrása, mint a mi viszontagságteljes nemzeti életünk? De másfelől a nemzeti szellemnek mind a nép-, mind a müköltészetben eleitől fogva a lyra volt kedvencz, néha kizárólagos formája. A lyrában kellett hát nyilatkozni mindannak, mit a költő nemzetével együtt legmélyebben érzett. A hazafiság élénk érzése, mondhatni szenvedélye, kiváló jellemvonása a magyar költészetnek. Ereje és gyöngesége egyszersmind: innen fakadnak legszebb ódáink, innen árad ki szónokias hangulatunk, mely annyiszor erőt vesz a költőin.

Legrégibb lyrai költeményeinkben, melyek alkalmasint még régibb idők viszhangja, a katholicizmus és királyság fejezik ki a magyar hazafiság eszméit. Szűz Mária, Magyarország védasszonya, vallásos és hazafi kultus tárgya egyszersmind. Képe leng a magyar zászlókon s a hazafi, mint a Peer-kodex egyik költeménye bizonyitja, ugy sóhajt föl hozzá, mint a ki a halottak föltámasztójа, az ellenség megnyomoritója, a királyok jó tanácsadója, magyarok megoltalmazója. Szent István és László nemzeti védszentek, a keresztyén hit és nemzeti dicsőség hősei. Szent István jobb keze, mely a keresztyénséget és monarchiát megalapitotta hazánkban, vallásos és nemzeti ereklye, melyet szent ének magasztal. Szent Lászlót a Peer-kodex éneke mint szentet és hőst dicsőiti, a szent háromság szolgáját, szűz Mária választott vitézét, mint deli termetü és oroszlánszivü lovagot, kegyes királyt, ki két országban tündöklik, Magyar- és mennyországban. E két országért lelkesül a magyar hazafi, Isten választott népének hiszi nemzetét s a magyar korona mint az isteni pártfogás, királyi jog és nemzeti szabadság jelképe, földi és mennyei hazájának összekötő kapcsa.

A XVI. században a protestantismus megrontja mind a hit, mind a hazafiság egységét. Idegenek tolulnak be keletről, nyugotról s a magyar birodalom darabokra szakad. A katholikus a német, a protestáns a török párt, de szive mélyén mindenik magyar s mindkettőt vallásos és hazafiui indokok vezérlik. Mindenik siratja az ország romlását, Isten büntetésének tartja, melyet a nemzet bünei idéztek elő, de a főbün értelmezésében lényegesen különböznek egymástól. A katholikus szerint a régi hittől elszakadás vonta magára Isten haragját, a protestáns szerint pedig a régi tévelygés uralma. Csak a hitbeli és erkölcsi javulás adhatja vissza a magyar földi hatalmát és mennyei boldogságát. A XVI. századbeli katholikus és protestáns énekekben ez eszméket találjuk. A katholikus Zrinyi innen vette eposza alapeszméjéhez az Isten haragját, mely az uj hit és erkölcsi elfajulás miatt bünteti a magyart. Farkas András a protestáns költő (1538) a *Zsidó és magyar nemzetről* czimü költeményében összehasonlitja Isten e két választott népét. Egyiket Babylonból, másikat Scythiából hozta ki Isten; gazdag földdel, szerencsével, böles királyokkal, nagy hősökkel áldotta meg, de amazt elvesztette, mert nem ismerte el a Messiást, emezt törökkel és némettel sújtja, mert üldözi Krisztus igaz vallását. Mindkét részen önszenvedéséből s az ó testamentomból meriti lelkesülését a magyar hazafiság. Forrása mély fájdalom, de egyszersmind mély hit. Mózes átkát, a babyloni fogság panaszait, Jeremiás siralmát zengi lyránk, mely folyvást összeolvasztja a vallásos és hazafi érzelmeket,

A XVII. század végén és a XVIII. elején a hazafiság megválik a szorosan vett vallásos eszméktől, többé nem katholikus, sem protestáns, csak magyar. Legalább a Rákóczi-forradalom előtt és alatt keletkezett dalok inkább csak az idegen elnyomás ellen intézvék. Megzendül ugyan néha bennök az üldözött protestáns siralma, de a legnagyobb rész az elnyomott hazán kesereg, bosszut szomjuzik, gunyt és gyülöletet lehel, s mintegy állandó refrainje:

Ne higy, magyar, a németnek,
Akármivel hitegetnek.

S maga a hires Rákóczi-nóta sem egyéb, mint a nemzeti szenvedés rhapsodiája. Alkalmasint a Rákóczi-forradalom bukás u után keletkezett, mert csak kétségbeesést fejez ki. Ez elkeseredett panasz egyhanguságát nem szakitja meg a mult dicsőségének egyetlen büszke emléke, a jövő reményének egyetlen halvány sugara sem. Nincs benne sem erély, sem elszántság. Mintha a magyar többé nem biznék magában s csak Isten kegyelmétől várna mindent.

Igazában nem annyira maga a költemény, mint dallama vált nemzeti énekké, melyet különböző változatokban egész maig megőrzött a nép. Egy költő sem volt képes annyi erővel kifejezni a nemzet viharos lelkesülését, büszke kétségbeesését, harczias siralmát, mint e dallam, melyet, mint egy őskori eposzt, egy egész nemzet teremtett s mely végre megtalálta Homérját is, a müvészi kezet. A nép kunyhójában, a nagy ur kastélyában egyaránt zengett e nóta, s mert, a mint a zenészek mondják, Magyarország különböző nemzetiségei zenéjéből rokon elemeket olvasztott magába, megértette és érzette a szláv és oláh, mint érzette az elnyomást, mely ellen a magyarral együtt küzdött.

A XVIII. század első tizedeiben lassankint elhomályosul a kurucz világ emléke és költészete. Alig hangzik többé a tárogató sip is, melyhez oly jól illettek a harczias és kesergő dalok. A forradalom főbbjei kibujdosnak vagy a szatmári béke után meghódolnak. A sereg szétoszlik, s a fájdalom néha gúnyban vagy humorban enyhül.

Jaj már minékünk, magyar nemzetnek,
Kik feltámadtunk, rebe iseknek,
Nagy pipáju,
Kevés dohányu magyar nemzetnek.

De az erdőkön és pusztákon még sokáig tanyáznak bujdosó kuruczok, s a mint idővel szegény legényekké válnak, ugy fajulnak el ajkukon a hazafi dalok is. Egy szóval elnémul a nemzet és költészete egyaránt s midőn éledni kezd, félénk és habozó. Nincs sem lelkesülése, sem őszintesége. Az a néhány harczi dal, melyek a hét éves s az utolsó török háboruk idejében születtek, csak a hagyományos vitézség és dynastikus hűség viszhangjai s mintegy meg akarnak válni a szintén hagyományos szabadság szeretetétől. A nemzeti mélyebb érzés inkább csak hideg gúnyban nyilatkozik az idegen nyelv és erkölcsök terjedése ellen. Ezt találjuk Gvadányiban, Ányosban, Baróti Szabóban s másokban, sőt némely népdalban is. II. József szabadelvü, de alkotmánytalan és németesitő kormánya már élénk nemzeti érzést költ fel. Ányos „Kalapos király“ czimü költeménye* egész erélylyel fejezi ki a nemesi, papi, de egyszersmind nemzeti viszszahatást.

(Folyt. követk.)

* Gyulai Pál „Vörösmarty életrajza“ czimü munkája e napokban, második javitott és bővitett kiadásban jelen meg. A fentebbi közleményt, szerző szives fölhatalmazása folytán, abból veszszük át. — *Szerk.*

TIZENÖTÉVES KAPITÁNY.

VERNE GYULA REGÉNYE.

MÁSODIK RÉSZ. — TIZENÖTÖDIK FEJEZET.

A mganga.

Weldonné nagyon nyugtalan volt, hogy Benedek ur nem tért vissza. Féltette e nagy gyermeket, a ki magára vigyázni nem tudott, ha valami veszély érte. Mert hogy jó szántából nem szökött meg, az iránt Weldonné bizonyos volt; annyi erély és elhatározás nem volt benne. Weldonné egész nap kerestette rokonát a tanya környezetében; a kis Jakab, s Halima a rabnő is segitettek keresni — mind hiába.

Weldonnében az a gyanu is támadt, nem Alvez raboltatta-e el Benedeket? De mi czélból? s hová tehette?

Ha látta volna Weldonné az Alvez dühét és rémülését, mikor Benedek ur eltünését megtudta, rögtön fölmentette volna őt e gyanu alól. Alvez jól tudta, hogy a kialkudt váltságösszegbe Benedek ur is bele van foglalva s ha ezt kézbe nem adja, a váltságösszeg s azzal az ő részesülési igénye is csorbul. Azért maga is mindent mozgásba hozott az elveszett tudós keresésére, mert hogy nem jószántából szökött meg: azzal ő is egészen ti sztában volt.

De bár a köröskörül fekvő erdőt minden irányban fölverték, az elveszettnek nyomára nem akadhattak. Végre is a legvalószinübbnek az látszott, hogy tudományos kutatásai közben nagyon messze talált elbarangolni, eltévedt s valami baj érte.

— Szerencsétlen rokon! sohajta Weldonné — vajjon mi lett belőle!

Önként értetik, hogy keresés közben a kerités alatti nyilást is fölfedezték, a melyen Benedek ur kibujt s jól elzárták, valamint a vigyázatot kivül s belül megkettőztették. A kereséssel azonban nehány nap mulva fölhagytak, abban a reményben, hogy végre is a véletlen fog Benedek ur nyomára vezetni. Igy Weldonné és fia ismét visszaestek szomoru rabságuk egyhanguságába.

Ez alatt az év e szakában meglehetősen szokatlan időváltozás állt be. Ámbár a mazika (a tulajdonképeni esős évszak) már aprilisban elmult, most junius második felében ismét beállt az esőzés. Az ég folytonosan be volt borulva, s árral ömlött, mintha csak öntenék.

Weldonnénak, a ki különben is a szobába volt zárva nagyobbára, ez legfölebb csak alkalmatlanság volt; de a kazondéi lakosságnak valódi szerencsétlenség. Az alantabb fekvő földek, melyeken az aratásra való vetések már-már teljesen meg voltak érve, egészen elözönölve levén a viztől, az aratás majdnem teljesen fenyegetve volt. Moána királyné s miniszterei, valamint a nép is, egészen kétségbe voltak esve. Kétségbeesésökben az időjósokhoz, büvészekhez és varázslókhoz folyamodtak, a kik abrakadabráikkal, énekléseikkel s egyéb mondókáikkal elhajtják a fellegeket s megállitják a záporesőt. Közszerencsétlenség elhárításáról levén szó, a „mgangák“ (kuruzslók) minden mesterséget meg kelle feszitení.

De hiába. Az eső csak nem akart megállani. Minden orrhang, berbitélés és akombák füstbe ment. Hiába öltötték fel a mgangák csengettyüs ruháikat, járták el szertartásos tánczaikat; az égi csatornák, mintha csak czáfolni akarnák őket, annál bővebben zúgatták áradataikat.

Moána királyné, végső kétségbeesésében, arra határozta magát, hogy egy hirneves mgangát, a ki Angola tartomány északi részében tartózkodott s a szerecsen mágusok közt a legtekintélyesebb volt, elhozat Kazondéba, a hol még soha sem volt, a hová csak hire jutott el eddig.

Junius 25-ke volt, mikor a hirneves mganga érkezését csengettyük és harangok csörömpölése jelentette Kazondában.

Egyenesen a csitokának (vásártér) tartott s minden lépésen nagyobb és nagyobb néptömeg tódult körébe. Az ég felhői kissé fölszakadoztak, mintha már puszta megjelenésének is mutatkoznék a hatása. Ha ez csak véletlen volt is, mindenesetre nagyon kedvezőleg hangolta irányában a babonás hivőket.

A mganga egyébiránt hatalmas alkatu, tiszta fényes fekete bőrü szerecsen volt. Legalább hat láb magas s rendkivül erőteljes, tagbaszakadt. Már külsejével is imponált a tömegnek. A kuruzslók rendesen négyen-ötön szoktak együtt járni s mint a papok együtt végezni szertartásaikat; ez a mganga azonban egyedül járt; segélyre nem volt szüksége. Melle, fehér sikár-fölmázolásokkal volt tarkára csikozva. Derekára füvekből készült rövid szoknya volt kötve, mely térdig sem ért. Nyakán madárkoponyákból füzött széles gyöngysor, fején tollakkal és gyöngyökkel ékitett — s csörgő sapkához hasonló föveg, karjain és bokáin pedig arany pereczek ékeskedtek; mig a derekára szoruló övön, valamint fej- és nyakékén is száz meg száz apró csengettyü csilingelt. Kuruzsló mesterségének összes müszerei egy kosárban állottak, mely amuletekkel, csigakagylókkal, apró bálványszobrocskákkal, fétisekkel volt tele; és két nagyobb kolomp-csengettyüből, melyeket mint castagnetteket rázott kezében, mig büvös tánczát járta.

Sajátságos jelenség, hogy e hatalmas mganga *néma* volt, s beszéd helyett csak tagolatlan makogást, valami érthetetlen s mit sem jelentő torokhangot hallatott; a mi azonban távolról sem látszott csökkenteni tekintélyét vagy a kedélyekre gyakorolt varázsát.

Először is körül járta, vagy inkább körül táncolta a nagy piaczot, összes csöngettyükészlete éktelen csörömpölésével. Nagy tömeg kisérte, önkénytelen követve tánczugrásait. Mintha óriási majom-csapat ugrálna, ész és izlés nélkül. Aztán, a kuruzsló, mintha egyet gondolt volna, a királyi lak felé intézte lépteit.

Moána királyné, mihelyt a hires varázsló megérkezéről értesült, azonnal elébe indult udvari kiséretével. A mganga majdnem porig hajolt a hatalmas királynő előtt, s aztán annál büszkébben magaslott fel egész öles termetével, karjai ég felé nyultak ki, s kezei mozdulatával a felhők gyors futását látszék jelölni. Nagy kanyarulatot tett kezeivel, nyugatra, merre a felhők rohantak; s vissza keletre, mintha meg akarná büvölni futásukat.

Egyszerre a nép és udvaronczok meglepetésére s megbotránkozására megragadta a hatalmas kazondéi királyné kezét. Az udvaronczok meg akarták akadályozni e hallatlan vakmerőséget, mely minden etikettel ellenkezett; de a királyné épen nem látszott nehezteleni e merész mozdulatért s egy arczfintorral, mely mosoly akart lenni, bátoritotta fel a daliás mgangát, a ki gyors léptekkel ragadta magával a királynét, mig a tömeg utánok nyomult.

Ezuttal az Alvez tanyája felé irányozta lépteit a büvész. Nem soká elért annak ajtajához, s miután zárva találta, izmos vállának egy nyomásával kivetette sarkából s kezén vezetve a királynét belépett az udvarra.

A rabszolgakereskedő, szolgáival és katonáival sietett előre, meggátolni a szemtelen betolakodót, de a királynét meglátva tiszteltelteljes várakozással állottak meg. Alvez épen kérdést akart intézni ő felségéhez, mit jelent e betörés, de a mganga nem engedett időt rá, s karjai hatalmas erejével széles szabad kört nyitva magának, ujra kezdte büvös tánczа bakugrásait s karjaival még élénkebben hadonázva, mutatott az égen kergetőző felhőkre, melyeket meg büvölni, majd megállitani, majd tova kergetni látszék. Izmos arczai kidudorodtak, a mint száját tele szedve széllel, hatalmasan fujt.

A babonás Moána királyné, megbüvölve e hatalmas egyéniségtől, nem birt magával; sirt, nevetett, kiabált, ugrált; udvaronczai, csupa engedelmességből, példáját követték; őrületes tánczba látszott sodortatva lenni az egész benszülött sokaság.

Hatott-e mind e komédia az égre? Oszoltak-e a felhők? tisztult-e láthatár? Egyátalában nem. Sőt, a miat a tanyaházhoz közeledtek, ugy tetszett az ég, mely előbb a büvész megérkeztekor kissé derülni kezdett vala, most ujra s még jobban elborult.

A babonás tömeg, várakozásában csalódva, már a mgangára akart rohanni, a ki nem ért többet mint a többi varázslók. Összébb szorultak körüle s ökleikkel kezdték fenyegetni s éktelen kiabálásaikkal hurrogatni.

De a mganga, legkisebb zavarba se jöve e fenyegető mozdulatokra, bátran egyenesedett ki s bal kezével a ház előtti folyosó egy pontjára mutatott. Mozdulata oly parancsoló volt, hogy önkénytelenül mindenki oda tekintett.

Weldonné s kis fia Jack, meghallva szobájukban az udvaron süvöltöző zajt, kiváncsiságból szintén kijöttek s a küszöbön megállottak. A mganga épen reájok mutatott balkezével, mig jobb karját fenyegetőleg emelte égre.

— Ők! — látszék mondani e néma taglejtéssel. — E fehér nő, és gyermeke, ők az okai a gonosznak! Ők idézték fel az isten haragját a kazondéi tartományra.

Mindenki elértette a mganga fenyegető mozdulatát. Moána királyné parancsolólag intett, reájok mutatva. Szolgái siettek rá rohanni a szerencsétlenekre. Weldonné megértette, hogy el vannak veszve. Karjába ragadta gyermekét s halványan és meredten, mint egy köszobor, nézett szembe a veszedelemnek.

A mganga megállást intett a szolgáknak. Parancsoló tekintetének senki sem mert ellene szegülni. Maga indult, szilárd lépésekkel, a nő és

* E költemény Ányosnak csak legujabb kiadásában jelent meg: *Magyar könyvesház. Ányos költeményei.* Budapest 1875.

fia felé. Mintha, megtalálva a csapás okát, annak gyógyszerét is megtalálta volna.

Alvez, fenyegetve látván rabjai életét s utának várható használ, közbe akart lépni, de a mganga parancsoló mozdulata őt is lebüvölte.

A mganga egyenesen Weldonnéhoz lépett s keblére szoritott gyermekét elragadta tőle, magasan égfelé emelte, mintha áldozatként mutatná be. Mindenki azt hitte, földre sujtja s összezúzza a gyermeket.

Weldonné, egy iszonyu sikoltással, ájultan rogyott össze.

De a mganga, a királynénak intve, mintha mondaná: hagyjatok cselekednem, másik karjával felölelte az eszméletlen nőt; s azt, gyermekével együtt, tova vitte, mig a tömeg önkénytelenül utat nyitott neki.

Alvez dühös volt; foglyai egyike már kisiklott kezeiből; most a más kettőt is elveszitse? Hova lesz akkor az érettök remélt váltságösszeg? Elejébe akart állani a mgangának, hogy megakadályozza foglyai elrablását.

Most a tömeg ellene fordult. A királynő terhét, a még eszméletlen ájult nőt és a magához tért, de megrémült gyermeket, s azzal, tiszta és értelmes hangon igy szólt a csónakban levő egyik alakhoz:

— Ime, kapitányom! itt van Weldonné asszony s a kis Jakab urfi; most sietve utra kelni, mig ném üldöznek; s csak hadd szakadjon az eső Kazondéra, a hogy bir!

(Folyt. követk.)

Egyveleg.

A Kabulban járt orosz követség, daczára az emir meleg fogadásának, nem nagyon kedvezőleg nyilatkozik Afghanisztán fővárosáról, melyről többek közt a „Novoje Vremiá"-ban azt irják, hogy sokkal piszkosabb és rendetlenebb, mint Taskend vagy Samarkand. Az épületek alacsonyak és nyomoruságosak, egyedül az emirnek európai stylben épitett palotája tesz kedvezőbb hatást az utazóra, még a bazárok is, melyek keleten a városok fődiszét képezik, igen jelentéktelenek s nagyon piszkosak. Stolietoff tábornok s társainak Kabulig igen terhes utja szék lábához egyszerüen négy nagy parafa darabot alkalmazott, mi által az képes két embert is a viz felett tartani. Ezen egyszerü s a mellett czélszerü eszmét több gőzhajó-tulajdonos már is elfogadta.

A Shakespeare emlékére emelt szinháznak 1879. april 23-án a költő születésének évfordulóján kell megnyittatni Stratford-upon-Avonban s a Shakespeare emlékbizottság „History of the Shakespeare Memorial" czim alatt külön müvet is adott ki már, melyben eddigi müködéséről s további terveiről jelentést ad.

A tenger mélysége. Az Egyesült-államok hajójának „Essex"-nek parancsnoka ez évfolyamán kutatta az Atlanti oceán mélységét az afrikai és braziliai partok közt. Sz. Helenától kiindulva térképet készitett, mely minden ponton jelzi a tenger mélységét. A térkép Afrika és Sz. Helena közt a legnagyobb mélységet 5600 méterrel, továbbá Helena és Brazilia közt 6006 méterrel jelzi. A mérések kötél által eszközöltettek, melyet Belknap amerikai tengerész kapitány találmánya szerint készült gépezet segélyével bocsátottak a mélységbe.

A szent Sinai hegyre vonatkozólag már régebben voltak vitatkozások. Most Grätz tanár ma-

A MGANGA.

UTAT TÖRT MAGÁNAK A MAGAS FÜBEN.

TIZENÖTÉVES KAPITÁNY.

megragadtatta őt öreivel s kényszeritette, hogy ellentállás nélkül nézze, mig a mganga, Weldonnéval és gyermekével, kik ájulásukban mitsem tudtak, tova lépdel. Mint a zsákmányával tova sietö oroszlán, ugy ment ez, a bámuló tömeg közt, tiltólag intve fejével, hogy ne kövesse senki. Mindenki, mintha le lett volna büvölve, helyén maradt. Gyorsan ment át, futva inkább, mint lépdelve, Kazondé piaczán és utczáin, s eltünt az erdőben.

A megbüvölt babonás tömeg egyre várta a varázslat eredményét, hogy a felhők oszlani — s az ég derülni kezdjen. De a mgangát, néma parancsa ellenére követni — ily vakmerőség egynek sem jutott eszébe.

Ez alatt a mganga, az erdő sürüin áthatolva, egy folyóhoz ért, melynek sebes hullámai észak felé siettek.

Ott, a viz egy kanyarulatának öblében, a partról aláhajló buja növényektől árnyalt helyen, egy csónak volt kikötve, melyben két ember volt.

A mganga utat tört magának a magas füben a partig, s ott a csónakba tette le kettős volt 21 napon át. Kilencz magas szorosan mentek át s még a tartomány bensejében is egyik községtől a másikig 75—90 angol mértföld hosszu pusztán kellett keresztülhatolniok. Az orosz küldöttséget 115 ágyulövéssel fogadták s maga Sir Ali kilovagolt elibök, a mi előbb Afghanisztánban hallatlan tett lett volna. Midőn angol követség érkezik Kabulba, rendes szokás szerint 13 ágyulövést tesznek, a maharajáknak 30 üdvlövésre van joga s az alkirálynak 51-re.

Az ezred kutyája. Több Boszniából visszatért Este-ezredbeli katona beszéli, hogy midőn ezen ezred először lépte át Bosznia határát, egy nagy fekete kutya csatlakozott hozzá. A hüséges eb rendkivüli ragaszkodást tanusitott az ezred iránt, olyannyira, hogy elkisérte mindenfelé és részt vett minden ütközetben. A hü állat csakhamar az egész ezred kedvenczévé vált, és a katonák elnevezték az ezred kutyájának. Most, midőn az ezred visszatért, a kutyát is haza hozták, és a hü állatot az ezred egyik századosa vette át.

A tábori székeknek életmentő eszközökké átalakitását kisérlette meg Birt londoni gyáros a Princess Alice elsülyedése alkalmával, tudván, hogy e székek a hajókon igen kedveltek. A rendes tábori gából a bibliából mutatja ki, hogy a hegyet nem lehet a hason nevü félszigeten keresni s legkevésbbé egynek venni — mint eddig történt — a Serballal vagy Dzsebel Musaval, mert a Sinai hegy Edosa s a Pharan puszta közelében, Kades mellett fekszik. A barátok tradiciója egészen hamis. Grätz szerint a valódi hegy mai neve Araif, mely Kadesből Egyiptom felé mintegy 30 kilométer távolságra esik.

Egy király, mint szerkesztő. Birma királya, Men-Zong augusztusban meghalt. A buddhistapapok és szerzetesek elhatározták, hogy Mandalayban, a fővárosban, az elhunyt vallásos királyért három évig és 5 hónapig gyászt fognak viselni. A megboldogult 76 buddha-templomot s 40 kolostort alapitott. Men-Zong király szenvedélyes journalista volt, egy birmai ujságot alapitott, s nagyobbrészt maga szerkesztette. Nagyjainak mindegyike tartozott lapjára előfizetni, mert különben sem az udvarhoz nem bocsáttatott be többé, sem semmiféle kitüntetésben nem részesült. Lapjának évi előfizetési ára öt rupia volt, körülbelől egyenlő öt o. é. forinttal.

Országgyülési képek.

Második közlemény.

Szende Béla (született Lugoson 1823-ban). Hatalmas termet, martialis jelenség; torzonborz haja, bajusza és szakálla olyan benyomást gyakorol ránk, mint egy vihartépett cserfa. Külseje sehogysem felel meg első látszatra lelkületének. Szelidebb természet, békülékenyebb kedély, nagyobb phlegma, bensőbb családiasság, patriarchálisabb világnézlet még Paulerben sincs, mint benne. Inkább kultuszminiszternek termett, mint honvédelmi miniszternek. Mindenkit szeret és senki sem haragszik rá. A legingerültebb pártviszonyok s a legkuszább budget-debatte alatt sem bántották őt soha. A szélsőbal elnéző volt iránta, mert a magyar nadrágot és kivül huzott csizmát ép ugy viseli, mint Csanády és Madarász. A balközép kimélte, mert szentül hivé, hogy a Deákpárt fenmaradását nem késleltheti s bukását nem sietheti. És végre a Deákpárt egyenetlenkedő töredékei sem torzsalkodtak ellene, mert hogy bravourt kövessen el, attól nem féltették, s hogy kötelességét megteendi, azt bizton hitték.

A megaranyozott közép-ut: ez az, melyen jár s melyről geniusa le nem téríti soha. Tehetsége, ambitiója, alkotásai, politikai szereplése — mindezek középen állanak a lángész szárnycsattogásai s a köznapi lélek sárbanjáró tünödése között. Világos agy, józan ész, élénk hivatali érzék, erös kötelességérzet s elegendő szakismeret teszik őt becsessé a pártban s a kabinetben.

Ügyvédnek készült s már husz éves korában diplomája volt. A függetlenségi harcz előtt megyei aljegyző, aztán alügyész s később főügyész lőn. A függetlenségi harcz alatt előbb nemzetőrré s később önkényt honvéddé. Honvédpályája dicsőséges; Budavár ostrománál egyike volt a legelsőknek a bástya tetején. E hőstettét részletesen ismeri maga a király is. Az orosz császári diadaljelvények között Szentpétervárott három magyar hősnek kardja őriztetik. Az egyik Görgey-é, melyet ő Világosnál adott át az oroszoknak, a másik Bem-é, melyet az oroszok Segesvárnál foglaltak el. A harmadik Frommer őrnagyé, mely szintén Világosnál jutott az oroszok kezére. Ez a Frommer őrnagy sem több, sem kevesebb, mint a mostani magyar honvédelmi miniszter Szende Béla.

Emberszerető szelid természete nem hagyta el még a csaták tüzében s még a szuronyharcz mámorában sem. Budavár bevételénél első dolga volt egy szerencsétlen horvát tisztet a különben kikerülhetlen haláltól egy kegyes csellel megmenteni. E tettének köszönheti, hogy később se a császári seregbe be nem soroztatott, se általában nem insultáltatott, sőt neki Lugoson még a gyakorlati ügyvédség is megengedteték. Honvédéletében érdekes kaland az is, hogy a sebesült Henczi az ő katonai őrállása alatt lehelte ki vonagló életét.

Két év előtt nagy honvédségi gyakorlat volt Világosnál. Ott volt a király is, oldalán Wenckheim és Szende miniszterekkel. Egy helyre érve, Szende felrohant s oda fordul Wenckheimhoz: „Huszonhét év előtt itt ezen a helyen adtam át a fegyver az orosznak. Képzelhettem volna-e akkor, hogy lesz még idő, a mikor én honvéd egyenruhában mint magyar honvédelmi miniszter ujra fölkeresem e helyet uram, királyom oldalánál?!"

Az ötvenes években ügyvédkedett, s nem egy védencze ma se akarja elhinni, hogy az ő egykori „prókátora" s a honvédelmi miniszter egy és ugyanazon személy. 1860-ban alispánná s 1867-ben aradmegyei főispánná lett. Mint főispán kiváló tapintattal hallgattatá el Aradban a nemzetiségi mozgalmat s nagy ügyességgel a kisebbségben levő magyar elemet emelte a vármegye élére. 1872-ben lett honvédelmi miniszterré s azóta szakadatlanul vezeti e tárczát. Hivatalos szobájában mint egy befőzöttes üveg, ugy áll az almáriom tetején egy Uchatius-löveg, keresztben is, hosszában is ketté metszve, hogy e löveg nagyszerü titkai a bizalmasabb látogatók előtt megmagyarázhatók legyenek. Ha e darab vas ott nem állana az almáriom tetején: a hivatalszobába bizvást be lehetne szállásolni akár Trefortot, akár Paulert. Senki sem mondaná, hogy e tanya a bösz Marsnak hősi tanyája.

*

Bedekovich Kálmán (sz. Szent-Erzsébeten, Varasdmegyében 1818-ban). Hatvan éves és még mindig ereje teljében levő „szép" férfiu, a szépnemnek még mindig nagy tisztelője s még mindig irigylésre méltó kegyencze. Horvát ugyan, de csak olyan, a kinek anyja igaz magyar nő volt, a ki Magyarországon végezte iskoláit, a ki a legviharosabb időkben is hü fia volt hazánknak, a ki magyarországi birtokos is egyuttal s a ki politikai szereplésének jelentékeny részét is Magyarországban végezé. Ép oly igaz horvát, mint a milyen igaz magyar.

A politikai közélet terén fokozatos volt előmenetele. Kezdette a tiszteletbeli aljegyzőségen s eddigelé végezte a miniszterségen. Időközben volt kanczelláriai fogalmazó, kerületi táblai asszistens, horvát tartománygyülési követ, 1860-ban első alispán, 1867-ben főispáni helytartó, később horvát főrendi-házi küldött a magyar országgyülésen, majd a legelső horvát szlavon-dalmát miniszter az Andrássy-kabinetben.

E miniszteri állást az 1868-iki magyar-horvát kiegyezés teremtette. Horvátország belügyeit a horvát bán vezeti, ezekre tehát nem kell miniszter Budapesten. De vannak Magyarországnak s a vele társ Horvátországnak olyan ügyei, melyek közösek Ausztriával s vannak Horvátországnak olyan, még pedig felette számos ügyei, melyek közösek Magyarországgal. E simpla és dupla közös ügyeket ugyan a magyar kormány intézi, de ezek intézéséhez szükséges egy kormányférfiu, ki Horvátország külön érdekeire felügyeljen s azokat a miniszteri tanácsban érvényesitse. Ez állásra Deák Ferencz és gr. Andrássy Gyula nem talált alkalmasabb embert, mint Bedekovich Kálmán.

Ez állást később a báni állással cserélte föl. A nemzeti párt Horvátországban elégedetlen volt az 1868-iki magyar kiegyezéssel s elégedetlen volt az unió-párttal s annak vezetőivel b. Rauchhal és társaival. Bedekovich Kálmán előzékeny kedves modora miatt, ha nem is közszeretetben, de minden esetre kiváló tiszteletben részesült még a nemzeti párt tulzói előtt is. Ezért volt szükséges őt a kedélyek kiengesztelésére, de egyuttal az unió-párt erösitésére is a felette fontos báni állásba helyezni. Az 1873-ik évi ujabb magyar-horvát kiegyezés után a magánéletbe vonult vissza, talán azért is, hogy ekkor az unió-párt, melyhez oly szorosan ragaszkodott, végleges föloszlását indult, sőt utóbb teljesen föloszlott. A korona bizalma 1876 elején ujra beszólitá a Tisza-kabinetbe, hol szerényen, mérséklettel, de valódi horvát és magyar hazafisággal teljesiti feladatát.

Bedekovich Kálmán egyike azon horvát férfiaknak, kik a valódi magyar-horvát testvériségnek nemes és méltó képviselői. Egykor a két országot közös eszmék lelkesiték s a két ország honfiai közös czélokra törekedtek. Ma a két nemzet közérzülete sokban közönyös, sokban ellentétes egymás irányában. De habár a jelennek törekvései s a jövőnek reményei eltérők is, a nagy multnak dicső emlékei még mindig közösek. És még mindig vannak — fájdalom, kevesen — férfiak, kik a két társnemzetet együtt és karöltve hiszik üzdeni királyért és hazáért, szabadságért és miveltségért. E férfiaknak egyik legkitünőbbike: Bedekovich Kálmán.

*

Gróf Szapáry Gyula (sz. Budapesten 1832-ben). Képviselővé és alispánná lett 1861-ben, főispánná 1867-ben, királyi biztossá Hevesbe 1869-ben, miniszteri tanácsossá a belügyeknél 1870-ben, államtitkárrá a közlekedési miniszteriumban ugyanazon év folyamán. Ez állásáról lemondott ugyan 1871-ben, de két év mulva már Tóth Vimos után belügyminiszterré lett a Szlávy-kabinetben, a hol Tisza Kálmán váltotta fel 1875. márczius ban. Az 1875—78-iki országgyülésen csak mint egyszerü képviselő szerepelt, s a Tisza-kabinetnek állandó támogatója volt. A folyó év október közepén neveztetett ki földmivelés, ipar- és kereskedelmi miniszternek s a kinevezési okirat a legfelsőbb kabinetből közzététel végett le is küldetett Budapestre, de Széll Kálmán kilépése s az egész kabinet lemondása miatt a közzététel elmaradt.

Szapáry Gyula nem szónok, nem is szakember, sőt nem is nagy szabásu államférfiu. Ő hivatalnok a szó nemesebb, mondhatnók modern értelmében. Élénk szemlélet, a kérdések részleteivel való foglalkozás, élénk adminisztraczionális érzék s mindenek fölött erős munkakedv s kétségbeejtő kitartás jellemzik őt. Belügyminisztersége alatt alkotá a választási törvényt olyan körülmények között, hogy azt mindenki, még kabinettársai is elejtettnek hitték, csak ő maga nem. Juniusban és juliusban, a legforróbb kanikulai napokban, üléseztek a bizottságok s tanácskozott a ház olyan javaslat fölött, mely bizonyos dolgokért nem kellett a többségnek, másokért nem kellett a kisebbségnek, s melyet az ő erélye és tisztességes parlamenti ármánykodása mégis győzelemre juttatott.

Maga is nagy társadalmi összeköttetéssel bir, s neje is a gazdag Festetich grófi család szülöttje: csak természetesnek lehet találni, ha Tisza Kálmán, kinek kabinet- és pártfentartó figyelme mindenre kiterjed, őt hivének megtartani s kabinetjének is megnyerni törekedett. S azért kitéségtelen, hogy szumnyadozó miniszteri kineveztetése a Tisza-kabinet esetleges rekonstrukcziója alkalmával ujra fel fog ébredni.

Modora előkelő, megnyerő, bizalmat keltő, de nem bizalmaskodást. Miniszteriumában pontosságáról, rendszeretetéről s alárendeltjei irányában igazságos voltáról volt ismeretes. A protekczió-osztogatás soha se volt kenyere. Szeretetet maga iránt kevesekben volt képes kelteni, becsülést azonban sokban.

*

Szontágh Pál (sz. Szécsényben 1820-ban). Az utolsó tiz év alatt négy Szontágh Pál neve fordul elő az országgyülés naplóiban. Gömöri, nógrádi, csanádi és somogyi Szontágh Pál. E négy közül három egy és ugyanaz; — az tudniillik, kinek arczképét ez uttal közöljük. 1865-ben a nógrádmegyei balassa-gyarmati kerületben, 1869-ben egyik csanádmegyei kerületben s végre az 1872-iki országgyülésre, valamint az 1875-ikére is a somogymegyei tabi kerületben választatott meg képviselőnek s nevénél mindig az illető megye neve használtatott jelzőnek, hogy egy másik Szontágh Páltól, a gömöritől, meg legyen különböztetve.

Volt szolgabiró a negyvenes években, volt Libetbánya városi követe az 1847-ik évi országgyülésen, volt fogalmazó 1848-ban az ő felsége melletti miniszteriumban, volt államfogoly 1849-ben Bem rejtegetése miatt, volt gazda az abszolutizmus éveiben, s végre lett képviselő 1865-ben s az óta folytonosan. 1875-ben miniszteri tárczával kinálta meg Tisza Kálmán, azonban ő ez ajánlatot tiszteletre méltó szerénységgel e szavak mellett utasitá el: „nem érzek magamban tehetséget miniszterségre."

Bizonyos, hogy az egykori balközépnek ő egyik legmiveltebb, legolvasottabb tagja volt. A latin, német, angol, franczia költészet kiválóbb termékei közül sokat könyv nélkül tud s e képességével ez előtt nehány évvel rendkivül meglepte gr. Auersperg Antalt, akkor az osztrák delegáczió elnökét, a kitünő költőt, ki előtt Anastazius Grün név alatt megjelent költeményeit szóról szóra könyv nélkül mondta el. Madáchcsal való ismeretsége s benső barátsága, a negyvenes évek ifjukori élményei s önlelkének szenvedélye mind arra inditák, hogy a kor mozgató eszméinek szeretetébe mélyen beleélje magát. Lelkesülni az eszmékért, de egyuttal végletekig hajtani azok kulturáját; kevésbbé számitani a gyakorlati politikai élet viszonyaival s inkább ragaszkodni az elvek logikai consequentiáihoz: sok politikusnak, ki mint ifju a negyvenes évek idealis légkörét szivá magába, ez képezi különös jellemvonását. Ezek közé tartozik Szontágh Pál is.

De jellemében van egy másik sajátságos vonás is. A kit vezetőjének tart vagy épen politikai vezérének tekint: annak nézeteit föltétlenül vallja, elveit ingadozás nélkül követi s cselekményeiben és mulasztásaiban habozás nélkül társul ajánlkozik. A függetlenségi küzdelem éveiben Pulszky, később Madách, egy évtized óta Tisza Kálmán volt Szontághnak s politikai szereplésének föltétlen irányzója. A mit a vezér helyesel: azt helyesli ő is; — a mit az elkárhoztat: azt elkárhoztatja ő is. Kötelesség ez a katonánál, de erény a politikusnál is forradalmi idők közepett. Békés és alkotmányos küzdelmek alatt nem mindig kötelesség s nem mindig erény a vezérnek föltétlen követése.

Szontágh Pál politikai szereplésében egy részt e jellemvonás s másrészt éveken át következetesen hirdetett elvei közt az események megzavarni látszanak az öszhangot. Miként fog az ellenmondás kibonyolódni: ahhoz Tisza Kálmán politikai pályájának zárjelenetében nyerjük

*

meg a feleletet. Mert hogy Szontágh még mindig határtalanul bizik Tiszában s ennek politikai sikereiben: az kétségtelen.

Szontágh alacsony, tömött termet, vörösses s már szürkülni kezdő hajjal és szakállal. Gondolkodó arczának különben szabályos vonásai erélyt, sőt daczot jeleznek. Hangja kellemes s szónoklatai figyelemmel hallgattatnak. A házas élet kellemei nem birtak rá vonzerővel s agglegényi napjait szolid gazdálkodással, folytonos olvasással, néha egy-egy sonett vagy gunyvers költésével s politikai élményeivel tölti el. Tiszának személyesen is benső barátja s Tisza nem egy fontos politikai esemény vagy tervezet fölött kérdi meg a legbensőbb bizalommal véleményét.

*

Visontai **Kovách László** (sz. 1827-ben Gyöngyösön). Ötven éves kora daczára jóformán beillenék fiatal embernek. Fekete, tömött haj, szapora beszéd, vidám kedély, gyors mozgásu lábak, gondtalan szellem: mind oly tulajdonok, melyek fiatal emberhez különösen méltók.

Gazdája volt a deákpárti körnek, tizenkét év óta háznagya a képviselőháznak — és a ki nem tudja, hogy kivált a háznagyi hivatal mennyi vesződséggel jár: annak fogalma sincs arról, ki az a visontai Kovách László.

Csak egy dolgát emlitjük. Közeleg az országgyülés megnyitása s a képviselő urak helyet foglalnak maguknak. Az egyik képviselő megtartja régi helyét, a másik ujat cserél. Az egyik képviselő végrendelet alapján foglalja el ülőhelyét egy kibukottnak, a másik elfoglalja azt, a melyet üresnek talál. Az egyik levélben rendel magának ülőhelyet, a másik személyesen. Az egyik a házban jelöli meg, a másik a mappán. Az egyik beirja a foglalás idejét a helykönyvbe, a másik nem, a harmadik kitörli az elsőnek nevét, a negyedik pedig névjegyét szegezi az első foglalók helyére. Mikor aztán összeül az országgyülés: akkor tiz helyen tizszeres tömegben vesz össze a sok ifju Gambetta és öreg Kossuth az ülőhelyeken. Előbbi idő, erősebb jog, prima occupatio, aviticitas, végrendelet, legatum, repositio, statutio, repulsio, installatio, cessio, recescio, annalis és perennalis fassio marakodnak egymással s mikor aztán már hajba kapnak: akkor mennek panaszra Kovách Laczihoz.

És akkor Kovách „Laczi" jön, fölteszi a pápaszemet, kezébe veszi a helykönyvet s nem telik bele tiz percz: igazságot szolgáltat minden padnak és széknek, minden Kossuthnak és Gambettának olyan rettenetes supremácziával, a mely előtt bámulva állt meg nem egyszer még Deák Ferencz is.

E nehéz szerepre csak egyetlen egyszer akart vállalkozni Beöthy Algernon, de még ő is hiába. Erre mig él, nem lesz méltó vetélytársa Kovács „Laczi"-nak. A régi deákpárti jó világban a háznagyság szép honorariummal járt, de mióta Tisza Kálmán lett az ur, ez is leszállittatott a réginek egyharmad részére. Deák Ferencz nagyon kedvelte és szeretett vele tréfálkozni. Ő mondá azt, hogy a háznagy nem a magistratualisok, hanem az officiálisok közé tartozik, mert a ház a szabályok szerint a háznagy megválasztatása előtt megalakulhat. Adott is Kovách „Laczinak" egy hatost, valahányszor ez havi diját személyesen hozzá vitte, sőt még halála előtt pár nappal is, mikor már az „öreg ur" beszélni sem tudott, a hatost elébe tette az asztalra, ekként demonstrálván jó kedélyét iránta még a halálos fájdalmak közt is. Kovách Laczi e hatosokat ereklyeként őrzi.

*

Korizmics László (sz. Agg-Szent-Péteren Fehérvármegyében 1816-ban) Mérnökké képezte magát s gazdává lett. Elméletben általános gazdává, gyakorlatban szőlős gazdává. Vörös borai hiresek itthon s kelendőségre találtak időnként külföldön is.

Művei a mezőgazdaság és szőlőszet köréből hézagpótlók, tehát szükségesek. E kérdésekben az időszaki sajtó is felette sokat köszönhet neki. Az angol mezőgazdaság viszonyait Angliában tett utazásai alatt közvetlen szemlélet alapján külön könyvben irta meg a magyar gazdaközönség számára. Önálló és felette érdekes tanulmányokat tett a szőlőtőke-mivelés s a pincze- és borkezelés tárgyában is. Iratai egyszerü, világos, érthető, tiszta magyar nyelven készültek, menten a tudákosságtól s a hasonnemü német szakművek kétségbeejtő terminologiájától. Legutolsó műve már a magas politikával érintkezik, mert vám- és kereskedelmi ügyünknek Ausztriával közös és általános nemzetközi viszonyait tárgyalja. E műve némileg irányzatos statisztikai mű.

Képviselő volt már több országgyülésen s most is az. Csendes modoru, kibékitő természetü, szenvedélytelennek látszó kellemes ember, a ki ha nem értekezhetik, vagy bókot nem mondhat: akkor hallgat. Szónoklata egyhangu és nem nagy hatásu. Beszéde alatt összeteszi kezeit s lezárja szemeit, mintha imádkoznék. Ellenségei azt állitják, hogy politikai szónoklatának annyi haszna van, mint az imádságnak. Igaz, hogy politikai kérdésben ritkán szólal meg s helye inkább a bizottsági tanácskozásokban van.

Az 1860-iki provizorium alatt állást foglalt el a helytartótanácsnál. Munkás, noha javaslataival nem mindig szerencsés tagja volt a gróf Lónyay által alakitott földadó-enquetenek. Volt egyszer már miniszteri kandidatus is. Gróf Lónyay mint premier emlegette őt bukása előtt földmivelési, ipar és kereskedelmi miniszternek. Most egyik igazgatója — és pedig kezdettől fogva — az Országos Földhitelintézetnek s tevékeny vezetője a Gazdasági Egyesületnek. Tisza Kálmán mellett rendületlenül áll az országgyülésen s még sem haragszik rá az oppoziczió. Mert egyénisége sem nem provokál, sem féltékenységet nem gerjeszt.

*

Csanády Sándor (sz. 1814-ben Biharmegye Nagy-Kereki községében). Hatvannégy év van mögötte. Erőteljes alak, tiszta piros arczczal, szürkülő szakállal; haragszik, ha haját parókának nézik. Megyéjében mindenütt valóságos gentlemannek ismerik. Az utczán mindig ugy megy, mintha sietne, s mindig ugy van öltözködve, mintha a király elé menne trónbeszédre.

Pedig ide ugyan nem megy. Ő 48-as párti. Irányival most már csak ketten vannak, de elvükhöz a radikális pártok szokott makacs meggyőződésével ragaszkodnak. Sárgafekete zászló és kétfejü sas nem látja őt tisztelegni soha. Hanem egyszer mégis kiütötte magát nála a leglázongóbb magyar vérben is benn lappangó loyalitás. És pedig az 50-es években. Megjelent ő felsége oldalán, magyar diszben, lóháton, valahol Nagy-Várad táján. Azóta se birják neki elfelejteni, s ellenfelei minden alkalommal fölemlegetik, hogy: „hát mikor lovagolt?!"

1861-től kezdve állandó képviselő Biharmegyéből. Pedig Tisza Kálmán és Móricz Pál nem egyszer szerették volna megbuktatni. Tisza Kálmán ő ellene találta fel a „társadalom megmentésének" theoriáját 1869-ben. Pedig hogy veszélyeztethetné a társadalmat, s hogy lennének kommunisztikus ideái, a kinek oly szép, jegenyefákkal köritett kastélya van Kerekiben, mely valaha Bocskai Istváné volt.

Eredeti nyers magyarságában van jelentősége. Móricz Pált megveti, Tisza Kálmánt gyülöli és rossz embernek tartja, s még mikor e kettő is — persze szelidebb kiadásu — baloldali volt, akkor is folyvást folyt köztük a harcz és háboru. 1873-ban azt mondá egy deákpárti képviselőnek: „Barátom, álljatok erősen, ne engedjétek magatokat, mert Tisza Kálmán nyakatokra ül nektek is, nekünk is. Pedig ő még nálatok is sokkal rosszabb ember." Ezzel persze bókot akart mondani.

Ő a ház órája. Az ülést megnyitó elnöki csengettyü őt már helyén találja, ő kihuzza az ülést, akár milyen hosszu, az utolsó minutumig, az elnöki berekesztő szóig. Rendithetetlenül üli meg helyét, s ülést nem mulaszt el soha.

*

Szalay Imre (sz. Déghen Veszprémmegyében 1846-ban). A függetlenségi pártnak egyik legmozgékonyabb ifju tagja, ki most már második országyülésen képviseli Somogyvármegye egyik kerületét. Magas, nyulánk alak; alig látszó vékony bajusza, örökös szemüvege s jellegzetes arczvonásai valódi angolnak mutatják. Pedig az angol phlegmából kevés jutott neki osztályrészül; heves természete, szapora beszéde s a párton belül is alig fegyelmezhető önfejüsége inkább magyar eredetre mutatnak abból az ősi fajból, mely parancsolni szeret, alkudni nem tud s engedelmeskedni nem akar.

Gazdának készült s a mezőgazdaságban s kivált a szőlő és borkezelésben némi hirre tett szert. Utazott Francziaországban is a pezsgőgyártás titkainak ellesése végett. A borgyártásnak és borhamisitásnak a törvényhozók között nincs nagyobb ellensége mint ő.

A dunántuli vármegyéket a Deák-párt biztos patrimoniumának tartotta folytonosan. Annál nagyobb volt a meglepetés 1869-ben, mikor az egész vármegye gyökeres ellenzéki képviselőket választott. E mozgalomban már volt része az ifju Szalay Imrének is. 1872-ben s még inkább 1875-ben inogni kezdett Somogyban az oppoziczió, de a mostani országgyülésre ismét ellenzéki képviselőket küldött. Ebben már egyik főtényező Szalay Imre volt.

A függetlenségi párt kebelén belől a 48-asok árnyalatához szít s az „ifjak" pártjához tartozik. Bár némileg hijával van a parlamenti készültségnek, rövid s mindig incidentalis beszédeit gyakran figyelemmel hallgatják.

A „Somogy" szerint ő az egyetlen képviselő, ki a szélsőbaloldalon eddig legmagasabbra vitte, a mennyiben Párisban léte alatt ő is felszállt egyszer 20 frankért a „ballon captif"-on 600 méter magasságra.

*

Ráth Károly (sz. Budapesten 1838-ban). Tudtunkkal két iparos foglalt helyet a képviselőházban, ki mint olyan nyerte meg választóinak bizalmát. Az egyik volt Dunszt Ferencz timármester, ki az 1869-iki országgyülés utolsó nehány havában képviselte a veszprémi kerületet, a másik pedig Ráth Károly, szalmafonat-iparos, ki a mult országgyülésen képviselte s jelenleg is képviseli a pápai kerületet. Ő tehát egyetlen iparos ez idő szerint a választott törvényhozók között.

Régebben a balközéphez tartozott s mint ilyen törekedett a képviselőházba bejutni. És pedig nagyon is törekedett. Neve ott emlittetett a vándorjelöltek nevei között, azonban mádi és kolozsvári s egyéb kisérletei is sikerre nem vezettek. Egyik mádi kisérlete alkalmával olyan kortesfogással vádoltatott, mely a publiczistika megrovását vonta maga után. Elvégre a pápai kerület a kormánypárti sajtó heves ostroma daczára 1875-ben mint szabadelvü pártit megválasztotta képviselőjének.

Az iparos érdekek előmozditása körül nagy tevékenységet fejtett ki. Saját szalmakalap-gyártmányai is több izben nyertek kitüntetést. Buzgón működött a házi és fegyházi ipar meghonositásában. Az ipartörvény létrehozásában is vannak érdemei, noha most már maga is beismeri, hogy e törvény nagy ugrást képezett s ezért sok tekintetben elhibázott. Elnöke a fővárosi iparoskörnek s alelnöke az országos iparegyesületnek. Az iparos osztály fővárosi és vidéki mozgalmaiban, kiállitásaiban, vándorgyüléseiben tevékeny részt vesz.

Olvasottsága, miveltsége eléggé bő s az ipart illető kérdések elméleti és törvényhozási fejtegetésében ő a képviselőháznak egyik szakavatott tagja. Beszédei szakszerüek, de a részletek előadásában a mi parliamenti szokásaink szerint bőségesek s azért a figyelmet eléggé le nem kötik; kihivó modora sokszor zugolódást kelt az ellenpártban. A szabadelvü pártból az első pártválság alkalmával 1876-ban lépett ki, s most az egyesült ellenzéknek tagja.

Nagaoka japáni herczeg.

E hét elején Budapestet egy valóban ritka vendég tüntette ki látogatásával; ez Nagaoka ő fejedelmi herczegsége volt, kinek teljes czime s neve igy hangzik: *Jusii Moriyosi Nagaoka.* — A napilapok ujdonsági rovatában több ferde hirt lehetett róla olvasni; részint ezért, részint egyéniségének különös voltáért ugy hiszszük nem lesz érdektelen e lapok olvasóinak őt bemutatunk. E sorok irója még londoni tartózkodása idejéből ismeri Nagaoka herczeget s ugy reá, valamint több honfitársára igen kellemesen emlékezik s igy közvetlen tapasztalásait közölheti.

Nagaoka herczeg alacsony termetü 36 éves egyén s külsejére nézve a japánok ismert jellegeivel bir; feje nagy, gömbölyü, arczcsontjai, — mint minden mongol fajbelinél, — kissé kiállók, szemei aprók, keskenyek s ferdén hasitottak, arczszine csak kissé olajszinü, mondhatni majdnem egészen európai, orra lapos, s tüskés fekete bajusza, homloka szép széles és igen magas, pillantása gyors fölfogást, arczkifejezése értelmességet árul el.

Modora s magatartása igen nyájas és teljesen gentlemanes; szivesen beszél, tréfál s igen szeret és tud jóizün nevetni; a miért ugyan nem szükséges épen japáninak lenni, de jellemző egy nyilt jellemre nézve.

Élettörténetéből a mi keveset tudni lehet, abból áll, hogy Nagaoka herczeg annak idején egyike volt a leghatalmasabb urakodó herczegeknek; de midőn Japánban 1871 ben a nagy forradalom kitört s szörnyü vérengzéssel pusztitott, az egyes fejedelmek a rend helyreállitása érdekében lemondottak uralmukról, átadták hadseregeiket a jeddői mikádó ő felségének, a ki most a seregeknek egyedüli ura s az ország egyetlen fejedelme. A többiek mediatizált herczegek, — mint a német-franczia háboru után a német fejedelmek lettek, — és a mikádótól évi jövedelmet kapnak, ezenkivül azonban magán vagyonuk is van. Az államügyekbe határozott befolyást gyakorolnak, annál is inkább, minthogy nehányan közülök Európában különféle ismeretet szerezvén, ezeket azután honuk polgárosodására értékesitik.

Hogy csak Nagaoka herczegről szóljunk: ő Londonba ment, hogy ott jogtudománynyal foglalkozzék, e végből a „Temple, High-School of Law"-t (Jogászati főiskolát) látogatta s az egyetemen a „barrister speech"-et (ügyvédi vizsgát) is megtartotta. Ezenkivül tagja lett a „Geographical Society"-nek s mind a két szakban remél honának gyakorlati irányban, t. i. hasznos intézmények által használni. Több évi londoni tartózkodása után, most, októberben utba véve Hollandiát, Párist, Brüsszelt, Berlint, Drezdát, Bécset, Budapestet, Triesztet, Velenczét, Rómát, Nápolyból a marseille-i „Messager maritime de la Méditerrané" egyik hajóján f. h. 19-én visszarándul székvárosába, melynek neve Higo. Utazása 50 napig fog tartani a tengeren s utjegyén 2,375 franknyi ár volt olvasható; a mi mellesleg mondva nagyon olcsó az ut hosszához és a kényelemhez képest, melyről az emlitett társaság hajói nevezetesek.

Európai utjából bennünket kivált budapesti látogatása érdekelvén, megemlitjük, miszerint látnivalóinkat szombattól hétfő estig jórészt végig látogatta. Fővárosunk fekvése elragadta a herczeget, szintugy a tájak, melyeken keresztül utazott. Legjobban a népszinházban mulatott a vasárnapi előadáson. A magyar nők igen megtetszettek neki, különösen megakadt tekintete a szőke hölgyeken, kik a japánoknak (náluk nem lévén szőkék, hanem csak barnák) különös kedvenczei; mindazáltal, — a lapok ujságolásaival szemben, — udvariasan kimentetni kéri magát szőke szépeink előtt, hogy egyelőre mégis csak nőtlen óhajt maradni. Mily kár! pedig hát elég jól tudna ám egy bájos nőt jövedelméből „eltartani", lévén, mint mondják, mintegy másodfél millió font évije, a mi körülbelül több mint 15,000,000 forintocska. A forradalom előtti időben pedig 50 millió font évi jövedelme volt; a miből persze azután megfelelő hadat kellett tartania.

Egyátalán, ugy látszik, hogy a japánok vagy legalább az urak meglehetős vagyonosságnak örvendenek és az utóbbi években igen jó irányban kezdették azt felhasználni; a mennyiben közügyeiket folyton európai módra reformálják s máris oly haladást tettek e tekintetben, hogy bizvást a kelet legpolgárosodottabb államának mondható Japán. Büszkék is erre a japanese gentlemen-ek s nem csekély megvetéssel szólanak vetélytársaikról, az elmaradt chinaiakról.

Nagaoka herczeg is most szerzett tapasztalatait és ismereteit akarja otthon hazája javára értékesiteni és jövő őszszel remél ismét visszatérni, s talán teljesül óhaja, mely őt Bécsbe utódul Vatanaba követ helyére vonzza.

Különös, hogy ezen, a messze keleten szigetekre szorult, Európától, de sőt az Egyesült-államoktól is oly messze eső nép mily mohósággal veti magát mindarra, mit jelen korunk a czivilizáczió terén kivivott s felmutat. Nem tudom elfeledni azon benyomást, melyet rám Londonban az ott tartózkodó tanulók társasága gyakorolt, midőn az „Adelphi Hôtel"-ben ülésökre meghittak. Tagja lévén a „Cosmopolitain Club"-nek, a „Club of japanese Students" nehány tagja bevezetett. Valami keleti tarka-barka társaságot vártam s a mit találtam, nagyon meglepett. Mintegy 20 klubtag lehetett jelen fiatalok, és idősebbek, valamennyien teljes gentlemanes megjelenéssel s mint utóbb értesültem, jobbára vagyonos emberek, sőt 3 herczeg is, köztük Prince Nagaoka. Viseletük európai, modoruk igen nyájas és udvarias volt. A mig a felolvasás folyt, addig csendes szemlét tartottam a jelenlevők fölött. Nagyon meglepett koponyafejlődésük; mert ezen egyenes, hosszu koromfekete hajjal boritott, meglehetős nagy gömbölyü fejeket rendkivül széles és magas homlok diszitette s annyi értelem látszott az arczokon ülni, hogy tulajdonosaik büszkék lehettek volna arra, a mit rólok gondoltam. Valóban tény is, hogy ezen többnyire ifju urak az oxfordi, cambridge-i egyetemeken s más főiskolákon többnyire az angolok elől nyerik el tudományos munkáikkal a pályadijakat. Álmélkodva hallottam azután, hogy alig 3 – 5 év alatt szoktak végezni az angol nyelv megtanulása mellett annyi iskolát, mint mi 10—15 év alatt. Fölfogásuk minden irányban meglepő gyors és emlékező tehetségük mondhatni regés. Sokat lehetne róluk elbeszélni, de idő és hely szüke tiltják a hosszabb időzést. A mi bennünket közelebb érdeklő különösség, az az, hogy nyelvük szavai sokszor egészen magyar hangzásuak: igy bemutattak nekem egy urat, kinek neve *Iga* Yotaro (akkor Shakespeare-t tanulmányozta) s egy másikat, kit *Okosi*-nak hivnak és e szavak fogalmai is megegyezők a mieinkkel. Nevüket is magyar módra, t. i. mint mi, keresztnevünket a vezetéknév után irják.

Végül, hogy röviden még Nagaoka herczeghez visszatérjünk, emlitést érdemel, miszerint van Londonban egy „Cosmopolitain Club", melynek cosmopolitikus tagjai bármely országban utazzanak is, a klubnak mindenfelé élő tagjai által a legnagyobb előzékenységgel fogadtatnak, mihelyt annak elnökétől (ez is egy angol-magyar Mr. Diósy A.) ajánlattal birnak; de a herczeg ezenkivül más ajánlólevelekkel is el volt látva. Annyit azonban örömmel jegyezhetünk ide, hogy igen kellemes emléket visz magával a magyarokról és Magyarországról a messze keletre Jusii Moriyosi Nagaoka.

Dr. Á-k-y.

Irodalom és művészet.

A „Budapesti Szemle" 36 száma, ez évfolyam november-deczemberi füzete, érdekes tartalommal megjelent. Első czikke: a Granada elestéről szóló romanczok, *Győry* Vilmostól, szép forditásban s magyarázó és összefüző szöveggel; összesen huszonegy. „Szertartásos kormányzat," *Herbert Spencer* terjedelmes tanulmánya, melyből már az ötödik közlemény áll előttünk (de ugy látszik még nem az utolsó) — egész könyvvé nő már; de bár sok érdekes adat is van benne fölhalmozva, egészben véve fárasztó s becse nem áll arányban terjedelmével. Annál érdekesebbek a következő czikkek. Gróf *Széchen* Antal folytatja nagy becsü s eszmékben gazdag „történeti tanulmányait," s ezuttal a mult század végén szerepelt báró Thugut bécsi külügyminiszter működését és jellemét ismerteti. Ezt követi „Elzász, Magyarország és Bosznia," politikai tanulmány *Szentkirályi Móricztól*, ki hiteles forrásokból mutogatja ki, hogy Elzásznak mily kárára vált a német foglalás és aztán saját nézeteit mondja el arról, hogy Boszniában mi sem igen fogunk boldogulni; egyszersmind ellenzéki hangon hibáztatja a mai kül- és nemzetgazdasági belpolitikát, szólva az átalános védkötelezettségről, mely a társadalomban bajokat fog szülni, s a közös vámterület ellen, mely elszegényedésre vezet. Gyulai Pál mint szerkesztő terjedelmes jegyzetben, részint czáfolólag, észrevételekkel kiséri e szellemes tanulmányt. Szintén a nap kérdésével foglalkozik *H. J.* (valószinüleg Hunfalvy János) czikke: „Az oroszok fő néptörzsei s az orosz kormány nemzetiségi politikája". A következő czikk *Csengery Antal* földjegyzéseiből való, melyeket Deák Ferenczről, sokszor ennek elbeszélése után még ugyanazon nap vetett papirra. A jelen közlemény történelmünknek azt a nevezetes mozzanatát tárgyalja, midőn az 1848-iki magyar országgyülés küldöttsége: Batthyány Lajos, Lonovics érsek, Mailáth György országbiró és Deák Ferencz fölkereste a főváros ellen nyomuló Windischgrätzet, hogy vele az országgyülés nevében tisztességes béke fölött alkudozzék. Csengery közlése mellé a szerkesztő azt az ohajtást csatolja: „vajha mások is följegyeznék Deákról, a mi történelmi vagy életrajzi tekintetben érdekesebb; Deák nem hagyott hátra emlékiratot; bensőbb barátjainak ezt pótolni kellene." A szépirodalmi rész Madách hagyományaiból két, inkább tartalmilag mint formailag jeles költeményen kivül, *Arany Jánostól* hoz egy minden tekintetben jeles, hangban s eszmében megható költeményt. A czime *Epilog*, álljon itt belőle, mutatványul egy pár részlet:

Az életet im megjártam;
Nem azt adott a mit vártam:
Néha többet,
Kérve, kellve, kevesebbet.

Ada czimet, bár nem kértem
S több a hirnév mint az érdem:
Nagyravágyva
Bételt volna szivem vágya.
— — —

Mily temérdek munka várt még!
Mily kevés az, mit beválték
Félbe-szerbe',
S hány reményem hagyott cserbe! . . .

Az életet már megjártam:
Mit szivembe vágyva zártam,
Azt nem hozta,
Attól makacsúl megfoszta.

Egy kis *független* nyugalmat,
Melyben a dal megfoganhat,
Kértem, kérve:
S ő halasztá évrül évre.

Csöndes fészket zöld lomb árnyán,
Hova múzsám' el-elvárnám,
Mely sajátom;
Benne én, és kis családom.

Munkás, vidám öregséget,
Hol, mit kezdtem, abban véget . . .
Ennyi volt csak;
S hogy megint ültessek, oltsak.

Most, ha adná is már, késő . . . .

stb. — Ezután szinházi szemle következik, Csiky Gergely drámairói működésének birálata, Gyulai Páltól. S végre a Magyar Lexikoné, Dr. Heinrich Gusztávtól. Mind a kettő szigoru, de a méltányolni valót eléggé méltányló birálat. — A „Budapesti Szemle" jövő évi folyamáról s a kiadásban és megjelenési időben hirszerint készülőben levő változásokról a füzet nem ad semmi felvilágositást; hirdeti mint rendesen, hogy a „Bp. Sz." két havonként jelen meg s előfizetési ára egész évre 12. — félévre 6 frt.

A „Havi Szemlé"-ből, melyet Bodnár Zsigmond szerkeszt, most jelent meg a második füzet, szintén érdekes, változatos tartalommal. Czikkei ezek: „Az életjelenségek buvárlatáról" Török Auréltól, „Magyar széntelepek s szénbányászat" Sajóhelyi Frigyestől, „Aspelin utja az altáji népek őshazájában" Barna Ferdinándtól, „A karácsony-est" Runeberg költeménye Győry Vilmos forditásában, „A daemon fegyverei (Zichy Mihály festménye)" Pasteiner Gyulától, „Az uj országgyülésről" báró Kaas Ivortól, „Politikai szemle" Pulszky Ferencztől; a „Kritikai szemle" egyik czikkében Pauler Gyula birálja a Nagy Imre „Anjou-kori okmánytár"-át. Legérdekesebb közleménye e füzetnek b. Kaas czikke. Félig tanulmány, félig vezérczikk. Kizárólag a mai politikai helyzetről, a mostani parliamenti viszonyokról s a képviselőház pártjairól és ezek jelentékenyebb tagjairól beszél. Iránya határozottan ellenzéki. Élcz és pathos váltakoznak benne gazdagon. Teljesen azon élénk szellemmel van irva, melylyel kiválóbb hirlapi vezérczikkei. Itt nincs helye annak, hogy jelezzük politikai értékét; minden tételét, kivált nehány egyén jellemzésében nem is irnók alá, de kétségtelen, hogy nem szünő érdekkel olvassuk elejétől végig.

„Két kanczellár" czim alatt jelent meg az Athenaeum kiadásában Klaczko Julián egy tanulmányának forditása, mely tanulmány Bismarckkal s Gorcsakovval foglalkozik. Klaczko műve nem tartozik a sablon művek közé s nem is oly alkalmi termék, minő az u. n. modern történetirás legtöbbje szokott lenni. Eszmék s tárgyak csoportositásában ügyes, előadásában vonzó, itéletében tárgyilagos; s habár

**

iránya egyoldalu, a politikai érzelmek által való befolyásoltatástól nem teljesen ment, a mint ment alig is lehet a fentemlitett tulajdonságoknál fogva, oly derék könyvet képez, mely megérdemelte az irodalmunkba való átültetést, s megérdemli, hogy mindenki, ki a kérdéses két alakkal közelebbről kiván megismerkedni, e könyvhöz forduljon. A 23 erős ivnyi kötet ára 1 frt. 50 kr.

Hoffmann és Molnár Eggenberger-féle könyvkereskedésében megjelent: „*Gyermekmesék, Grimm* testvérek után *Halász* Ignácz." E kitünő s igazán kitünőleg is (nem forditott, hanem) átdolgozott gyüjtemény megjelenését már tavaly is örömmel üdvözöltük; most ujabban, második s az elsőnél minden tekintetben sokkal diszesebb kiadásban jelent meg. Az egyszerübb kiadás kelete bátoritotta a kiadókat ez uj kiadásra, melyben a szövegbe nyomott számos és sikerült fametszeten kivül szintén számos külön lapon álló, szinezett kép is van. A szöveg a legjobb, a mit e nemben kivánhatunk, mind tartalmilag, a mennyiben a gyermek-meseviláġ legjavát tartalmazza, mind az előadás üdesége, gyermeteg bája, mind végre a nyelv zamatos magyarossága tekintetében. A kiadóknak csak szerencsét kivánhatunk e vállalathoz; s a magyar gyermekeknek e szép olvasmányhoz, mely — ugy hiszszük — sokukat meg fogja örvendeztetni karácsonra. A kis nyolczadrétben 286 lapra terjedő s ötven mesét és számtalan képet tartalmazó kötet ára, kemény és szinezett táblában 1 frt 80 kr.

Tettey Nándor és társa kiadásában is jelent meg hasonló mese-könyv; „*Csudavilág*, tündérregék a gyermekparadicsomból" kissé czifra és keresett czim alatt; de különben mind tartalmi, mind kiállitási tekintetben méltó versenytársa az előbbinek, habár az mind a két tekintetben felül is mulja. A gyüjtő *Kardos* Pál sem a kiválasztásban, sem az előadásban nem mindig egészen szerencsés. A képek közül a szövegbe nyomott fametszetek mind rajzban, mind kivitelben jobbak a különálló szinezett képeknél. Mindent összevéve, szintén ajánlható karácsonyi ajándékul, s ha a háznál két gyermek van, vegyék meg mind a kettőt, összehasonlitás kedveért. Ára, a 235 lapra terjedő könyvnek, szinezett kemény kötésben, 1 frt 80 kr.

Lukács Ödön tehetséges fiatal költő, kitől egy kötet költemény már nehány éve (1872-ben) jelent meg, most érettebb tehetséggel, a második kötetre hirdet előfizetést. Füzött példányra 1 frt 20, kötöttre 1 frt 50 kr — diszkötésben 2 frtjával. Az előfizetések a szerzőhöz Nyiregyházára küldendők. — Lukács Ödöntől lapunkban is jelent meg egy pár figyelemre méltó költemény.

A műcsarnokban *Zichy* Mihály „A deamon fegyverei" cz. képe csak nehány napig látható. E nagy zajt keltett művet, mely nálunk rövid idő alatt egész irodalmat idézett elő, Bécsben is érdekkel várják s az ottani műegylet sürgetve irt érte a képzőművészeti társulathoz. A Deák-emlékszobor mintái, valamint a kiállitás többi művei, a jövő hó elejéig maradnak. A Zichy-kép helyét több külföldi mű foglalandja el.

Közintézetek, egyletek.

A magyar tud. akadémia nov. 11-iki ülésén az első értekezést *Haan Lajos* tartotta Bél Mátyás életéről és működéséről. Különös érdeméül emliti fel, hogy ő volt első, ki a magyar nyelv és irodalom történetének megirására gondolt, s ő volt az első, ki Magyarország földleirásának alapját vetette meg, s ehhez az adatokat az ország különböző részeiben lakó tanitványaitól szerezte meg, kiket vidékük földrajzi és történelmi adatainak összegyüjtésével bizott meg. Az egyszerü protestans lelkészt Heiszler 1708-ban Beszterczebányán halálra itélte mint Rákóczy hivét, de kegyelmet nyert. Noha tót atyja volt, tót vidéken neveltetett és egy német egyház lelkésze, lelkes magyar volt. A jeles tudóst igen kedvelte III. Károly, sőt XVII. Kelemen pápa is, ki arczképével diszitett aranyéremmel tüntette őt ki. A pozsonyi régi temetőben temettetett el, ennek helyén most a pozsonyi konvent-utcza áll. A második előadást *Römer Flóris* tartotta a külföldi könyvtárakban tett kutatásokról. Igen sok, hazánkra vonatkozó 15-ik századi könyvet s képet talált Münchenben, a következő századról pedig több mint négyszáz térkép van magyarországi városokról. Különös részletességgel szól a brüsseli Corvin-kodexekről, azon időből maradt s az Czött képekről. Többször kiemelte, mily nagyfontosságu a külföldi könyvtárak tanulmányozása, melyeket magyar szempontból alig vizsgált valaki. «Tengerre magyar» helyett kiáltsuk: «Könyvtárba magyar!»

A képzőművészeti társulat igazgató választmányának elnöke, Ráth György, kinek a műcsarnok épitése körül sok érdeme van, lemondott, alkalmasint a legutóbbi közgyülésen kifejlődött heves viták következtében. A választmány sajnálattal vette tudomásul a lemondást, s elhatározta, hogy háromtagu bizottság által köszönetét és elismerését nyilvánitja működéseért s azonkivül egyhangulag a társulat *disztagjául* választja. Ráth György a folyó ügyek végleges lebonyolitása végett deczember végeig tényleg még az elnökséget megtartja. Választmányi elnök gyanánt b. *Lipthay* Bélát emlegetik.

Mi ujság?

Egy levélből, melyben a korán elhunyt Trefort Ervin halálát és temetését egy barátja irja le, közöljük a következő közérdekü sorokat:

„Mikor az életében annyira szeretett és tisztelt halottnak a végtisztességet adtuk meg, talán egyikünknek sem is jutott eszébe, hogy ez a mi sziveinket oly mélyen fájdalmas érzelmekre hangoló ünnepélyes gyászmenet, történelmi jelentőségü mozzanat egyszersmind, oly mozzanat, mely bizonyos tekintetben forduló pontot képez mult s jövő között. Egy vakbuzgó, fanatikus mohamedán lakosság városán századok óta először vonult teljes egyházi diszben végig a keresztény pap, kinek eddig csak templomában volt szabad papi diszét felöltenie s azt ott, végzett szolgálat után, ismét le kelle vetnie mindig. A fából egyszerüen ácsolt és összerótt, de jó nagy kereszt, magasan emelkedék a menet élén s bántatlanul hirdethette a mohamedán város utczáin, az eddig elnyomott keresztyén népnek, hogy a szeretet vallása ezentul egészen sirjokig fogja őket oltalmával kisérhetni; s mikor a „Salve" bucsuhangja a hadfi sirja fölött megdördült, — mintha csak azt hirdette volna mind azoknak, a kik érteni tudták: „Szeressétek egymást, békesség ti nektek!"

A sok diplomatiai előkelőség közt, kik most a fővárosban időznek, *Suvaloff* Péter gróf londoni orosz nagykövet volt a mult hét hőse, ki a czár részéről bizalmas és fontos küldetésekben szokott utazni, s kinek budapesti látogatása is nagy port vert föl a külföldi sajtóban, s alkalmasint nem ok nélkül, mert a gróf rövid itt léte alatt érintkezett mindazokkal, kik látogatásának jelentőséget adhattak, s fogadtatása is mutatta, hogy a czár küldöttje volt. E hó 12-én este érkezett, s 13-án távozott el. Első látogatását gr. Andrássynál tette, honan hg. Hohenlohe főudvarmesterhez ment, azután az udvari ebédben vett részt; másnap a király fogadta kihallgatáson, majd ismét Andrássyhoz ment. A gróf, átalános föltevés szerint: a berlini szerződés ügyében jött-ment. Egy ujságirónak, ki meglátogatta az „Európa" szállodában, ugy nyilatkozott, hogy „a czár legfőbb vágya a berlini szerződés szigoru megtartása, de közösen érintett két oly állam közt, mint Oroszország és monarchiánk, mindig akad némely rendezendő kisebb ügy." Suvaloff gróf jól megtermett, ötvenes évben levő férfiu, egészséges külsővel. Itt időzése alatt titkos jegyekkel irt hosszu táviratot küldött Livádiába a czárnak.

A herczegovinai küldöttség, mely Mosztárból indult el, hogy ő felségének hódolati feliratot nyujtson át, e hó 13-án este érkezett ide Bécsből, hol pár napot időztek, s ott, mint itt Budapesten, az udvarmesteri hivatal gondoskodott ellátásukról. Az indóházban Rauch udvari titkár és Thaisz Elek főkapitány fogadta az érkezőket. Huszonheten érkeztek (köztök 3 szolga), s a vonatot váró közönség eléggé megbámulta a keleti püspökök magas süvegeit, hosszu szakállait, a török bégek vastagfonatu turbánjait, a herczegovczok lapos, fekete-vörös fezeit, különféle szinü ruhájokat. Különösen feltünt Krajevics mosztári kath. püspök tisztes, komor alakja; sok galléru pópa-köpenyt s papi süveget viselt. A társaság felült a főudvarmesteri hivatal rondeletéből készen álló 12 kocsira s hajtatott, ki a Hungáriába, ki a Vadászkürtbe, ki az Angol királynőbe. Podgyászaikat lerakva, mindnyájan a Hungária éttermébe gyültek közös vacsorára, s azután lenyugodtak. Másnap, e hó 14-én délben Budára hajtottak, a királyi palotába, hol Poljanics Marko mosztári adófelügyelő üdvözölte a királyt horvát nyelven, majd Fra Angelo Krajevics kath. püspök adta át a bársonyba kötött hódolati iratot. A királyi palotából a küldöttség aztán gyalog gr. Andrássyhoz, majd Tisza és hg. Auersperg miniszterelnökhöz ment. Délután 6 órakor a királyi asztalhoz voltak hiva ebédre, mely alatt a király sokat társalgott olasz nyelven a kath. püspökkel, a mosztári érsekkel pedig Uricza közvetitése mellett beszélt. A nap eseményeit a Hungáriában tartott vacsora zárta be. Ezuttal a küldöttség egyik tagja a magyarokra és Budapest fővárosra is mondott köszöntőt. A küldöttség még e hó 15-én is Budapesten volt, mikor a városban tekintettek körül. Szombaton készültek elutazni a déli vaspályán, Zágrábon és Fiumén keresztül. A jövő hétre egy bosznial küldöttséget is várnak Budapestre, Szerajevóból.

Az amnesztia, mely a bosnyák fölkeléssel összeköttetésben elkövetett büntettekre hirdettetett, *Hadsi Loja* megkegyelmezését is maga után fogja vonni, de ez csakis külön kegyelmi tény utján lehetséges, mert Hadsi Lojára, mint a lázadás vezetőjére, nem terjed ki az amnesztia. Sok száz elfogott lázadónak menti meg azonban életét az amnesztia, közülök soknak — mint a Maglajban megölt Haydegg katonai tisztviselő gyilkosainak is — az a szerencséje, hogy a hosszu vizsgálat folytán még nem végeztettek ki, s igy megérték a kegyelmet.

Az uj török főkonzul Budapesten a szultán palota marsaljának, Kiamil pasának fia, *Feridun bej* lett, ki már meg is érkezett. Feridun bej európai műveltségü férfiu, még fiatal, de tanulmányokban gazdag.

Az operaház épitése már annyira előhaladt, hogy a falak a tetőzetig készek s ez alkalomból az operaház épitői nov. 23-ra ünnepélyre készülnek.

A párisi közkiállitás nov. 10-én záratott be. A párisi lapok ez alkalomból lelkesült czikkekben ünneplik a kiállitás sikerét. A bezárás napján a kiállitás helyisége óriási bazár romjait tárta már a szemlélő elé. Anglia, Amerika, Japán, Svájcz, Luxenbourg már csaknem kihordozkodtak, a többiek is sietnek a hurczolkodással. A kiállitást az utolsó napon 130,000 ember látogatta, ezek közt 40.445 munkás. Az összes bevétel május elsejétől november 10-ig 12.653,716 frank, azaz 2.823,377 frankkal több, mint az 1867-iki hét havi kiállitásnál.

A Perczel-családot ujabb megrenditő csapás érte. Perczel Mór tábornok legfiatalabb leánya, az alig 18 éves Hermin, e hó 8-ikán este eltávozott a szülői laktól, nem is tért vissza, s több szemtanu állitása szerint a vámháznál a Dunába ugrott. A fiatal hölgy már hosszabb idő óta búskomor volt. Mult pénteken, végzetes lépése napján, mindenki iránt vidámságot mutatott. Este felé meglátogatta nagynénjét, id. Perczel Lászlónét, kivel közel egy félórán át beszélgetett, de se modorából, se szavaiból nem lehetett gyanitani sötét szándékot. Közel esti 7 órakor szobájába ment, lekapcsolta vállfüzőjét, kibontá félig haját, lerakta összes ékszereit, csak egy fekete szalagon függő medaillont tartott meg, melyben egy fiatal ember arczképét viselte. Könnyedén öltözve, felöltő nélkül távozott hazulról. A szobaleánynak ez feltünt s kérdé is tőle, hova megy ily későn este? Azt felelte, hogy rögtön visszatér. A cseléd ajánlkozott, hogy kisérni fogja, de a fiatal leány parancsoló jelmozdulattal visszautasitá. Egyedül távozott s azóta övéi nem látták. De egy hasonlóan öltözött fiatal hölgyet láttak akkor a Dunába ugrani. Képzelhetni a család, az ősz atya ijedtségét s fájdalmát, midőn ugy pénteken este, mint másnap hasztalan várakoztak Herminre, hasztalan kérdezősködtek utána. Az egész rokonság a legnagyobb erélylyel nyomoztatja a holttestet az egész Dunasoron le Soroksárig s Tétényig, — hasztalan, eddig nem került szinre. Az apát a csapás nagyon megtörte, idegei rendkivül föl vannak izgatva. A főváros legszélesebb köreiben az eset nagy megdöbbenést s igaz részvétet keltett.

A lánczhid fölrobbantási kisérlete 1849-ben. Tudvalevőleg 1849 május 21-én *Allnoch* Alajos nevü osztrák tiszt a lánczhidat lőporral meg akarta rombolni, de nem sikerült, s maga lett az áldozat. Most a „Rozsnyói Hiradó"-ban az esemény „egyedüli szemtanuja" leirja, hogyan történt ez.

A mondott napon reggel 6 órakor Pestről Budára indult, midőn Buda felől egy katonaruhába öltözött férfit látott jönni. A katona a lánczhid közepe körül megállott, a 10—12 itczés hordócskát, melyet magával hozott, letette maga elé a hid szélére, háttal Csepelsziget felé fordulva letérdelt, csákóját félredobva, keresztet vetett magára s imádkozott. E pillanatban szemtanun és Allnochon kivül senki sem volt a hidon. Rövid ima után gyujtófát vett elő zsebéből, azt meggyujtván, az előtte álló hordócskába vetette. Egetrázó ropogás és roppant zugás keletkezett, mely a lánczhidat is megrázkódtatta. Szemtanu az első pillanatokban nem tudta, mi történt vele, csak később, a mint maga előtt látott embereket Buda felől jönni a hid közepe felé, a szerencsétlenség szinhelyére, igyekezett ő is oda, s látta Allnoch megcsonkitott hulláját a hidon heverni. Az ekként történt eseményből azt következteti, hogy Allnochnak nem lett volna egyéb czélja, mint öngyilkosságot elkövetni, mit azon helyzetből is következtet, melyet a lánczhidon elfoglalt. Ha a lánczhid felrobbantása lett volna czélja, akkor mindenesetre más helyet keres ki a puskaporral telt hordócskának, hol t. i. annak romboló hatása a hidra sokkal nagyobb lehetett volna.

Az irók és művészek társasága fölkérte a fővárosi tanácsot, hogy azon összegből, melyet jövőre már mint állandó tételt vesznek föl, a kerepesi-uti temetőben nyugvó jeleseink sirjainak gondozására, bizonyos részt az irók és müvészek sirjainak ápolására is forditson.

Meglepetés. A honvédelmi miniszteriumba nagy ládák érkeztek a sebesültek számára szánt tartalommal. Minthogy mindegyikre azt volt felirva „Küfferle csokoládé-gyár," megörültek, hogy hasznos élelmiszer is jött valahára, nem csak tépés, azonban midőn felbontották, látták, hogy tele vannak tépéssel. A dolog ugy történt, hogy a nevezett gyáros több nagy ládát ajándékozott a segélygyüjtő bizottságoknak.

Gyalogverseny. Az athletikai klub e hó 10-én gyalogversenyt rendezett Budapestről Gödöllőre, s onnan vissza. Reggeli 7 órakor történt az indulás a kerepesi sorompótól, s négyen indultak meg: Porzsolt Jenő, Ráth Lajos, Kornis István és Zsingor László. Az első mértföldet Porzsolt 52, Ráth 56, Zsingor 58 és Kornis 60 percz alatt járta meg. *Gödöllőre* érkezett Porzsolt 9 óra 54 perczkor, Zsingor 10 óra 10 perczkor, Kornis 10 óra 25 perczkor és Ráth 10 óra 52 perczkor. A versenyzőknek Gödöllőn mindjárt meg kellett fordulniok. Visszajövetben Porzsolt, ki eddig elől járt, egyszerre roszul lett, követte öt Zsingor, mire mindketten föladták a versenyt. Elsőnek ennélfogva Kornis István orvosnövendék érkezett be 2 óra és 5 perczkor s csak 49 perczczel később ért Ráth Lajos a sorompóhoz. A győző: Kornis István dija egy arany-érem.

Öt gyermek tiz hó alatt. Sopronmegyében Nagymartonban e hó 4-én Schreiner Márton odavaló szegény napszámos Bieler Mária nevü neje 3 fiu gyermeket szült. Nevezetes, hogy e nő az év elején (január 14.) ikreket szült, ezek azonban meghaltak. Igy e nő 10 hó alatt öt gyermeknek adott életet. A szegény család nagy nyomoruságban teng, s a „Sopron" fölhivja az emberbarátokat, hogy küldjenek számára ruhanemüekben vagy pénzben is segedelmet.

A Vezuv napról napra fenyegetőbb lesz, s teljes kitörését várják. A főkráter nyilása jelentékenyen kitágult. Mindig ugyazon irányban bővül ki, s a lökések mindig gyakoriabbak. Még eddig nem lehet komoly veszélytől tartani. A láva Ceriola és San-Sebastiano felé folyik, mely két helységet egészen rommá változtatta az 1872-iki kitörés. Messze környéken lávaréteg fedi a földet. Már több éjjel a kráter széle izzó fényben ragyogott, s visszaverődött Nápoly ablakairól; a lakosság pedig talpon volt, várva a kitörést.

Drága kakas. Pár nappal ezelőtt a párisi notredame tetejéről a vihar ledobta az aranyozott kakast s azóta nem kapták meg. Ha nem a Szajnába esett, hanem, a mi valószinübb, valaki vitte el, gazdag zsákmányt talált, mert a kakasban egész gyüjtemény volt franczia pénzekből a soutól fel a száz frankos darabig s ezenkivül az összes európai pénznemekből nehány darab s mindez az utóbbi napokban tétetett fel.

Halálozások.

Elhunytak a közelebbi napokban: Detsi István, a pestvidéki kir. törvényszék vizsgáló birája, ki az utczán elsiklott, s oly szerencsétlenül esett el, hogy nagyobb mérvü orvosi műtétet kellett kiállania, minek következtében pár nap mulva meghalt 42 éves korában. — Báró Geramb Gábor, a budapesti kir. törvényszék kiváló birája, 34 éves korában, fiatal özvegyet hagyva maga után. — Velics György, Torda város egyik legderekabb polgára, a helyi közügyek elintézésében buzgó férfiu, a tordai takarékpénztár igazgatója, nov. 9-én 54 éves korában. — Illyés Ignácz, a vallásalapitványi somlyóvásárhelyi kerületi nyugalmazott számtartó, ki állandó hüséggel 42 éven át szolgálta az államot. — Mitterdorffer Ferencz, éveken át a főváros mérnöke, a lipótmezei tébolydában, hová nem rég gyógyithatatlan elmezavar miatt vitték be. — Schley Hermann, ki a svéd gyógytornászatot fővárosunkban először alkalmazta s ez ügygyel huszonkét éven át foglalkozott, 58 éves korában. — Botthyán János, kiérdemült esperes s beodrai plebános, 83 éves korában Beodrán, hol ötven évnél tovább lelkipásztorkodott s tiszteletteljes emléket hagyott maga után. — Ferenczy Norbert, minorita tanár, 32 éves. korában Nagybányán. — Dr. Huszár Károly, Trencsénmegye kórházának főorvosa. — Weitzenfeld Illésné, az ismert fővárosi ügyvéd neje, szül. Lövy Mária, 26 éves korában. — Özv. Ebeczki Tihanyi Sámuelné 69 éves korában Budapesten. — Andrássy Mariska, Andrássy Dénes pozsonyi törvényszéki biró leánya. — Csorba Anna, hosszas szenvedés után 24 éves korában Baján.

SAKKJÁTÉK.

989-dik számu feladvány. Klett Fülöptől.

Sötét.

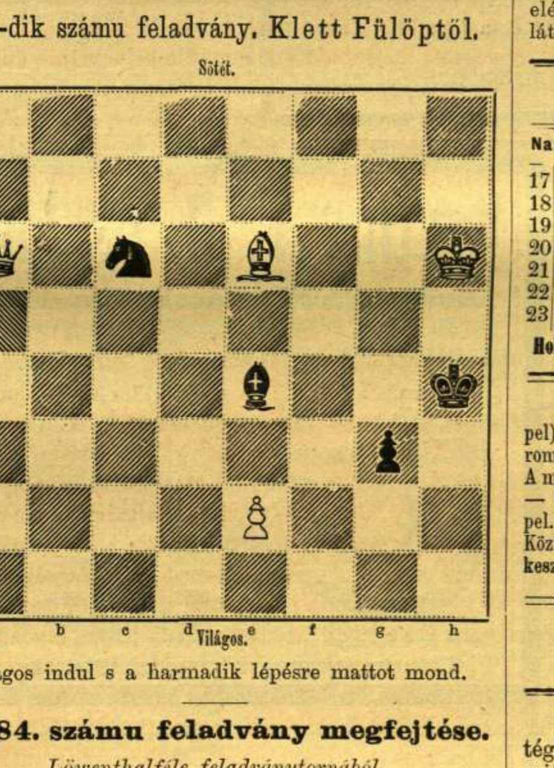

Világos.

Világos indul s a harmadik lépésre mattot mond.

A 984. számu feladvány megfejtése.

Löwenthalféle feladványtornából.

Megfejtés.

Világos.	Sötét.
1. Vb8—b1	Bc6—c5:
2. Bh7—d7:	Hf6—d7: (a)
3. Vb1—e4 †	Ke5—d6:
4. Hd6—f7	v. Hg5—e4:
v. Hc7—e8 mat.	

a.

2.	Bc5—c2
3. Vb1—c2:	t. sz.
4. V v. H mat.	

Helyesen fejtették meg: *Veszprémben* Fülöp József. *Gelsén* Glesinger Zsigmond. *Sárospatakon* Gérecz Károly. *Nagy-Dobronyban* Németh Péter. *Budapesten* K. J. és F. H. *Kolozsvártt* Csipkés Árpád. *Tatán* Bláthy Ottó. *Székesfehérvártt* Krécsy Béla. *A pesti sakk-kör.*

Szerkesztői mondanivaló.

Keresztesy. «Gondolatok a Boszniából kelt levelek olvasásakor». A «Politikai Ujdonságok»-ban fogjuk közölni.

Xmiklós. Várjuk a rendelkezést a levelünkben irtakra.

.·. A becses küldemények pontosan megérkeztek. A küldőt mikor várhatjuk?

Eperjes. A költemény a mi fülünkbe is ismerős gyanánt hangzik; de honnan? meg nem mondhatjuk. Nem oly érdemes vers, hogy emlékünkben akár magát, akár szerzőjét megtarthattuk volna. A Császár-Sujánszky-Nyulassy-féle iskolából való, a harminczas vagy negyvenes évekből. De, bár magában sem lehetett valami különös, ugy látszik: a felhasználó még rontott is rajta. Firtatására nagyobb fáradságot forditani nem érdemes.

Nincsen kedvesem. Az ilyen sorok:

„Remélni sem, vigasztalód-ni sem tud,"

nem járják meg. Népdalban a sormetszet a rhythmus leglényegesb alkatrésze. Más, ha a sormetszet helytelen alkalmazásával épen tréfás hatás czélja van összekötve, pl. az ismeretes dalban:

Hármat rikkantott már a rigó, a rigó,
Nekem nem parancsol a biró, a biró.
Majd parancsol Ferencz József, a király
Kinek ekzeczéroz —, kinek szalutéroz—ni muszáj,
— ni muszáj"

Az ön versében különben azonkivül sincs semmi: sem gondolat, sem forma.

Esztergom. A két év előttire nem emlékszünk. A mostaniban van eszme, van hangalat is; de a forma nagyon tökéletlen. Ily rimek, mint: lélek-kesereg, fővel — utra kel, egykoron — álom, fordul meg — jövőnek, légvárak — szálltanak (s pedig majd mind ilyen) meg nem állhatnak. Hát az utolsó sor: „Belőle, ifjuból, egy aggot csinálnak" (nem kettőt?) mindenkép rosszul van kifejezve, e helyett: „Ifjuból aggá teszik". — Kár, hogy ily hibák miatt közlése lehetetlen.

Mi boldogit? Költőiség nélküli reflexiók, melyeken a mellett a fiatalság zöldsége is nagyon megérzik. Tehát sem poézis, sem filozofia; mi marad hát? Semmi.

Merengés. A jövő. Eszményképemhez. — Biz ezek nagyon gyarlók még. A sonett kivált nem türi meg a rossz rimeket, sőt a gyöngéket sem. Utolsó hat sorában pedig két- vagy három rimet követel; önnél egy van, mely háromszor fordul elő; a más három sor épen nem ad semmi rimet.

K. Kl. Al. A három dal közül legcsinosabb az I. számu; s kevés simitással közölhető is volna. A más kettő gyengébb; a II. nagyon járt utat tapos; a III-at nem tudta csinosan kivinni. Talán egy ujabb kisérlet elérendi a teljes sikert.

Anonymus. A féltékenység e lelkiállapotát sokan leirták már s jobban is. Az ön versében csak dagálynak s frázisnak tünik föl, igaz érzés s önmagát emésztő szenvedély helyett. Gyakori birálgatásra nem vállalkozunk; nagyobb időközökben szivesen elmondjuk nézetünket, remélhető haladásáról.

F. G. „Összegyüjtött költeményei", a beküldött mutatványokról itélve, még aligha valók a nyilvánosság elé. Némi csin, némi gyakorlottság a verselésben, meglátszik ezeken is; de a mértéket még nem ütik meg.

HETI-NAPTÁR. Nov. hó.

Nap		Katholikus	és protestans	Görög-Orosz	Izraelita
17	V	F 23 B. assz. ol.	F 22 Anián	5 A 22 Galekt.	21 Ariel
18	H	Jenő, Jolán	Jenő, Odo	6 Pál püsp.	22 [gö. ál.
19	K	Magy. Erzsébet	Erzsébet	7 33 vértanu	23 Temp.f.
20	S	Bódog hitv.	Bódog	8 Mih. főangy.	24 Arnon
21	C	B. Assz. avatt.	Ilma	9 Onesip	25
22	P	Czi.zelle	Cziczelle	10 Erastus	26
23	S	Kelemen püsp.	Kellemen	11 Victor, Mén.	27 S. Told.

Hold változásai. ● Ujhold 24-én délel. 10 óra 27 perczk. regg.

Tartalom: Merénylet a spanyol király ellen (képpel). — Amerikai költőkből. — Rablóvilág. — A trappisták (három képpel). — A Mevlevi vagy tánczoló dervisek (képpel). — A magyar hazafias lyra. — Tizenötéves kapitány (két képpel.) — Egyveleg. — **Melléklet:** Országgyülési képek (kilencz képpel.) — Nagaoka japáni herczeg. — Irodalom és művészet. — Közintézetek, egyletek. — Mi ujság. — Halálozások. — Szerkesztő mondanivaló. — Sakkjáték. — Hetinaptár.

Felelős szerkesztő: **Nagy Miklós.**
(L. Egyetem-tér 6. sz.)

Mesterséges burkolati kövek. A kőszénbánya s téglagyár-társulat Pesten az általa készitett keramit-kongó köveit Párisban kiállitotta, és ott az ezüst éremmel kitüntettetett. Ezen alkalommal érdemesnek tartjuk konstatálni, hogy a nagy akáczfautczában ezen mesterséges kövekkel eszközölt burkolás magát mint igen kitünőnek igazolja. A mint mi azonban illetékes helyről értesülünk, ezen uj anyagszer már Bécs város tanácsának figyelmét is magára vonta és ennek folytán ez saját kezdeményezéséből a társulatot egy Bécsben eszközlendő próbakövezésre meghivta.

A tüdővész gyógyitható!!! *Özv. Mayer Johanna* asszony oly *házi gyógyszer* birtokában van, melylyel már számos gyógyithatlannak tartott tüdővészbeni sinlődőket a halál karjaiból kiragadott, miért is ezen csalhatatlannak bizonyult házi szerét a szenvedő emberiségnek felajánlja. **Lakása: Fürdőutcza** *1 sz. I. em. 25 a. sz.*

Mélyen tisztelt asszonyság!

Fogadja hálás köszönetemet házi gyógyszereért, melylyel nőmnél, ki már igazán halálos beteg volt, és melynél egész csodát mivelt, mert jelenleg köhögése majdnem teljesen megszünt, étvágya alvása kitünő, lélegzete könnyü, testre is egészen megerősödött, egy szóval egészen helyreállt egészsége, a miért is fogadja a leghálásb köszönetemet,

mély tisztelettel

Zankay Lajos.

Kaposvár, okt, 4. 1878.
Somogymegye.

Egy hatasor hasábzott petit sor, vagy annak helye egyszeri igtatásnál 10 krajczár; többszöri igtatásnál 10 krajczár. Bélyegdíj külön minden igtatás után 30 kr.

HIRDETÉSEK.

Kiadó-hivatalunk számára hirdetményeket elfogad Bécsben: Haasenstein és Vogler Wallfischgasse Nr. 10, Mosse R. Seilerstätte Nr. 2 és Oppelik A. Wollzeile Nr. 22.

Szőke Ede

Budapesten, váczi utcza 2-ik szám, gróf Szapáry-féle házban a „rózsához“,

ajánlja **rövid- és divat-árúk raktárát**

kitünő minőség és választékban mindennemü **varró- és kötőczérna, kötő-, himző- és horgoló-pamuk, mohair-, fényezett és berlini gyapju, nem különben bő választékú csipkék, rüchök, himzések és fátyolszövetek, női és férfi-nyakkendők, gallérok és kézeloket.**

Saját készitményü férfi-ingek, vászon-, chiffon-, creton- és oxfordból.

A téli idényre szőtt és kötött áruk, u. m. **harisnyák, nadrágok,** és **mellények** hölgyek, urak és gyermekek számára; **kabátkák, főkötők, shawlok, keztyük, testövek** és bármely e szakmába vágó czikkeket a lehető legjutányosabb áron. 4928

Vidéki megrendelések legnagyobb gonddal pontosan eszközöltetnek.

Valóban megnyugtató és jótékony

hatással bir, ha tudjuk, miszerint a sok ártalmas hajfestő-szeren **kivül létezik egy** olyan is, mely csupán **növényi anyagokból** összeállitva, minden ásványi és vegyészeti hozzáadást nélkülöz, s igy **teljesen ártalmatlan; mit bármely** orvos vagy vegyész is bizonyitani fog. Ezen ujolag megerősitett és javitott szer a

PURGIN

(arany éremmel kitüntetve),

mely a haj vagy szakállnak ugyanazon szint adja, melylyel az az őszülés előtt birt, még pedig 10—14 napi használat után, és mindenütt igen egyszerüen használható. **Nem festi be sem a bőrt, sem a körmöket,** nem piszkit, s **erősitő növénytartalma** folytán egyuttal gátolja a haj kihállását.

Ára: 1 üvegcsével 1 frt, csomagolással 1 frt 20 kr.

Pontos használati utasitás különböző nyelveken, mindenüvé mellékeltetik. A szállitás az összeg beküldése vagy utánvét mellett történik. Fő szétküldési raktár: 4788

WINKELMAYER J.,

Bécs, VI., Gumpendorferstrasse 159. sz. vagy Stumpergasse 13. sz.

Budapesten: TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerésznél és a legtöbb jó nevü gyógyszertárban és illatszerészetben.

Figyelmeztetünk, hogy mindenütt világosan „Winkelmayer Purginje“ keressék.

Gyermekek, örüljetek!

Ki gyermekeinek karácsonyra nagy örömet akar szerezni, vegye meg átalánosan kedvelt

!!karácsonyi bazárunkat!!

a hallatlan olcsóságu áron: **Csak 4 frt 65 kr. o é.** mely összegért a köv tkező

87 darab legujabb franczia játékszert, mindenkoru fiuk és leányok számára kapha'ja, és pedig:

1 **párisi varieté-szinház,** nagyon mulatságos és szépen diszitve.
1 **varázs-ládácska,** belsejében elfogott basával, ki megszökni akar.
1 **mikulás,** különösen hatásos karácsonyi alak, egyuttal czukorka-tartó is.
25 **brilláns karácsonyfa-diszités,** egészen újszerüek.
1 **zongora,** szép és elegans, vagy 1 ujonnan feltalált **Metalophon,** melyen egészen fiatal gyermekek is a legszebb darabokat játszhatják.
1 **khinai,** gépezettel, mindig szorgalmatoskodva és nevetést előidézve.
25 **brilláns gyertyatartó,** a karácsonfára.
1 **japáni kioszk,** müdarab, belsejében mozgó és éneklö kolibrival
1 **bohócz,** müvészi kivi elben, a legszebb mutatványokkal.
1 **erdei rém,** mely parancsszóra a nyelvét öltögeti.
25 **tarka kivilágitási gyertyácska.**
1 **bábu a kocsiban,** elegansan öltözve, mely kocsikázás közben mozog, rángatózik és kiabál.
1 ***ó-római kocsi,*** *szerszámmal együtt.*
2 **doboz** kitünö tartalommal, mindenkoru fiuk és leányok számára. 4898/9

87 darab. Valamennyi itten felsorolt 87 darab eredeti franczia játéktárgy ára együttvéve **csupán 4 frt 65 kr.**

CZIM: **Premier Depôt de Vienne,** Bécs, Heinrichshof, 8—9. raktár.

Vidéki megrendelések utánvét mellett pontosan eszközöltetnek.

PÁRIS 1878.

Zseb-órák.

Csak 2 frt 20 kr. egy pompás, jóljáró zsebóra kezesség mellett; perczig szabályozva hozzáillö china-ezüst lánczczal együtt:

6 frt 50 kr. egy igen finom henger-óra, laposra köszörült kristály-üveggel, 4 köre, a perczig szabályozva, jótállási levéllel s lánczczal együtt. — Finomabb fajták valódi 13 latos ezüstből 7 és 8 frért.

Csak 10 frt egy nehéz valódi ezüst horgonyóra, 15 köre, laposra köszörült kristály-üve gel, lánczczal és jótál ási levéllel. — Finomabb fajták 12 és 15 forintért.

8 frt 50 kr. egész 10 frtig

a legjobb svéiczi remontoir-órák nickel-gépezettel, kulcs nélküli felhuzással, pontosan szabályozva és jó járással; közönséges használatra igen alkalmasak.

3, egész 4 forintig

jó kiállitási órák, melyek már jó járásuk miatt igen hatásos ajándék-tárgyakul szolgálhatnak; hozzávaló **nyaklánczczal.**

3, 4, 5 egész 6 frtig

csinos női órák, valódi aranyozással, finom velenczei nyaklánczczal, jó járással, » 4916—8

párisi óra-raktárban

Bécs, Praterstrasse Nr. 16.

A Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet kiadásában Budapesten (egyetem-utcza 4-ik szám) megjelent és minden könyvárusnál kapható:

EÖTVÖS-NAPTÁR

1879-IK ÉVRE,

TANFÉRFIAK ÉS TANÜGYBARÁTOK SZÁMÁRA.

Kiadja az **„Eötvös-alap“** javára a

KÖZPONTI GYÜJTŐBIZOTTSÁG.

Szerkesztik:

GYÖRGY ALADÁR és LUTTENBERGER ÁGOST.

II. érfolyam.

Ára füzve 60 kr.

TARTALMA: Naptári rész. — Horváth Mihály (arczképpel). — Dr. Tavasi Lajos † 1877 jan. 28. (arczképpel). — Mendlik János (arczképpel). — Komjáthy György (arczképpel). — Győry Vilmos. A molnárék kisértete. — Léderer Ábrahám. Az Eötvös-alap eszményi oldala. — Teréz eszményképe. Emlékbeszéd tartotta P. Szattmáry Károly. — Utasitás a népkönyvtárak alapitása, szervezése s kezelése tárgyában. — A harmadik egyetemes tanitógyülés. — A mult 1877—78-ik tanév történetéhez. — Brunswick Teréz emlékezete. P. Szathmáry Károlytól. — Az «Eötvös»-alap szabályzatai. — Titkári jelentés. — Az Eötvös-alap jövedelmét gyarapitó könyvkiadványok jegyzéke. — Életképek és jellemrajzok. — A népnyelvhagyományok gyüjtésére vonatkozó utasitások. — A paedagogiai társaság alapszabályai. — Czimtár. — Hasznos tudnivalók. — Az Eötvös-alap számadása. — Országos vásárok jegyzéke. —

Martiny F. H. és Fia

Budapest, IV., váczi-utcza 17.

Ajánlja a t. cz. uraságoknak jól fölszerelt raktárát: saját készitményü **TAJT-dohány- s szivarpipáit,** valamint baadeni s török meggy-fa **csibukszárait** **a legolcsóbb árak** mellett.

4927

Szó-vagy levélbeli megrendelések bármily **czimer, monogramm** vagy más **jelvényekkel** az elismert jó készitési modorban eszközöltetnek.

Kivánatra árjegyzékek franco szállittatnak.

A FRANKLIN-TÁRSULAT magyar irodalmi intézet kiadásában (Budapest, egyetem-utcza 4-ik szám megjelent és minden könyvárusnál kapható:

A ROSSZ SZOMSZÉD.

REGÉNY.

Irta

Vadnai Károly.

Ára füzve 1 frt.

A rossz szomszéd ujabb regényirodalmunk kiválóbb termékei közé tartozik. Kedves és érdekes meséje egy kisvárosi társaságba vezet, melynek alakjai gonddal, hiven és költői módon vannak rajzolva. Egy öreg ember vad gyülölsége elválasztani törekszik két szerető ifjú szivet s e szivek ragaszkodása utoljára még az ő régi sebét is meggyógyitja. A fiatal leány belső világának rajza tele van idylli, gyöngéd, finom vonással, mely önkénytelenül lebilincseli az olvasó részvétét s érdeklődését belevonja e kis családi dráma körébe. A humoros genre-alakok is igen sikerültek. A mi pedig e könyv fő érdemét alkotja: a nyelv, stil, előadás kiváló gondja, mely Vadnait ujabb regényiróink közül méltán emeli ki.

Személyesen választott

párisi ujdonságokat

mint:

csipkék, csipkékből készültek, csokrok, nyakkendők, zsebkendők stb.

más női pipere és fehérnemüekben,

4942 ajánl

Boros A. ezelőtt Türsch F.

Budapest, váczi-utcza 21. sz.

A FRANKLIN-TÁRSULAT magy. irod. intézet kiadásában (Budapest, egyetem-utcza 4) megjelent és kapható:

Orvosi jegyzőkönyvek

boncz- és látleletek

figyelemmel

a legujabb orvosrendőri és orvostörvényszéki eljárásmódra.

Irta

Dr. RUND BERNÁT.

Ára füzve 50 kr.

Az élet iskolájában.

Elbeszélés levelekben.

Irta

KRÓN KLARA.

Németből forditotta

KOZMA JÓZSEFNÉ-GESZTESSY ETELKA.

Ára füzve 1 frt 20 kr.

Legujabb utburkolati anyagszer.

(Keramit-kongó kö.)

Ezen a pesti köszénbánya s téglagyár társulat által gyártott kövek felett Horváth Ignácz magy. kir. József müegyetemi tanár ur Budapest fövárosához következő jelentést tett:

«Megvizsgáltam a pesti köszénbánya s téglagyár társulat legujabb időben gyártott ugynevezett **keramit-kongó köveit s a vizsgálat rendkivül meglepő eredményeket tüntetett fel.»**

(Ezen jelentéshez mellékelt táblázatokból, kitünik, hogy azon a nyomás ellentállásra nézve megpróbált különböző köbányából eredő 23 darab gránit-koczka négyszög centiméterre legkevesebb 866[21] és legnagyobb 1631[62] kilogrammnyi nyomás alatt érte el törési határát, holott a köszénbánya s téglagyár társulat által szállitott 10 darab **keramitkoczkából az egyik négyszög centiméterre eső 2562[26] még a másik 3172[78] kilogrammnyi nyomás alatt sem volt összezuzható).**

«**A keramitkövek** szabatos alakja ,éles élei, az anyag nagy és egyforma tömöttsége, kellemes szine, nagy súilárdsága mindmegannyi tulajdonságok, melyek joggal meglepnek és arra inditanak, **hogy ezen a téglagyártás terén epochális haladást jelző mesterséeges köveket** a legmelegebben ajánlom a tekintetes fővárosi tanács becses figyelmébe.»

Ezen jelentés folytán a fővrosi tanács ezen kövekkel **a nagy akáczfa-utczában** egy próbaburkolást eszközöltetett, s igy mindenki meggyőződhet arról, hogy az nem csak hogy magát kitünően tartja, hanem még különös lerakási rendszerénél fogva, az ott próbakép alkalmazott 22 különféle burkolatok közül magát feltünően legnagyobb előnynyel kiemeli.

A párisi közkiállitás a társulatot ezüst éremmel dijazta.

Ezen **keramit-kongó kövek** két alakban gyártatnak, és pedig:

1. Kocsi-ut burkolatra

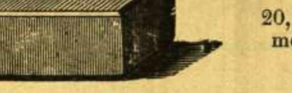

20, 10 és 8 centiméternyi alakban.

2. Járda- és udvar-burkotatra

20, 20 és 5 centiméternyi alakban.

T vábbá gyárt az alulirt társulat

3. Nyilvános termek, folyosók és konyhák burkolatára aczélkemény vizáthatlan **kőanyag lemezeket** sárga, szürke és vörös szinben

$16^1/_2$, $16^1/_2$ és 2 centiméter alakban.

A kőszénbánya és téglagyár-társulat Pesten,

9434 **V. ker., nádor-utcza 14. sz.**

!!Bécsi karácsonyi ajándék!!

Csak 95 kr. o é.

a legujabb **17 darab játékszer minden koru és rendü fiuk és leányok számára;** köztük valóban pompás diszdarabok, melyek hatást keltenek.

Mindenki oly gyorsan vásárolj on, amennyire csak lehetséges, miután később érkező megrendelések nem lesznek oly pontosan teljesithetők, azon oknál fogva, hogy e valóban olcsó tárgyak előreláthatólag rendkivüli keresletnek fognak örvend ni. És pedig **csupán 95 kr.** a következő 17 igen érdekes játéktárgy, melyekkel minden gyermek szépen elmulathatja magát, ugyanis: 1 egész evő-készlet fémből, 1 harmonika, 1 ló kerekekre, 1 fölereszthető léggömb. 1 tökéletes szinház, 1 szép bábu, 1 gyapjas bábányka, 1 takarék-pénztár, 1 doboz katona, 1 ugráló ördög, 1 madár-csufoló, 1 ki báló fej, 1 szép képeskönyv gyermekeknek, 1 harang- és kalapácsjáték, 1 szép trombita 1 doboz konyhafölszerelés, 1 tok tükör és gombostükkel.

Mindez együttvéve **csupán 95 kr.,** csakhogy tömeges eladást elérhessünk.

Csak 2 frt 95 kr.

1 egész csa a Szerajevo-katonákkal, 1 doboz tele butorral, 1 doboz eljes konyha-fölszerelés-el, 1 pompás, fölereszthető léggömb, **Ballon Captif,** föliratlal, 1 csinos türelem- és önfoglalkoztató játék minden korú fiuk és leányok számára, 1 pompás takarékpénztár, 1 doboz finom fából, tartalmazva 6 tolltartót, iront, 50 réztollat, 1 pompás iskolatáska fiuk vagy leányoknak, 1 csodakoczka, telve czukorkákkal és ékszerekkel, 1 igen szép párisi bábu, 1 gyermek-pénztárcza telve aranypénzzel, 1 valóban pompás remontoir-óra aranyozott lánczczal kulcs nélkül felhuzandó, 1 mechanikai velociped, önmozgással, 1 csoda-madár, 1 trombita britannia-fémből, egész uj, 1 játék finom patience-csodakártya, 1 nagyon lebilincselő képes-könyv gyermekeknek.

Mindez együttvéve csupán **2 frt 95 kr**

Csak 4 frt 95 kr.

A legnagyszerűbb a mi e nemben eddig nyujtatott: 1 pompás zsebtükör china-ezüstből optikai üveggel, s gombostű-artóval együtt, a párisi éneklö madár a csoda kalitkában, az uj Ballon Captif, föliratlal együtt, mely a levegőbe szállásnál egy dalt játszik, 1 pompás bábu hajjal, igen nagy eleven szemekkel s elpusztithatlan testtel, 1 takaréktüzhely vasból minden hozzá való edénynyel, benne tüz is gyujtható, teljes konyhafölszereléssel, minden a mit egy gyermek szive csak kivánhat, 1 pompás zongora billentyükkel, a legszebb darabokat: „Donau-Walzer“ s „Utolsó rózsát“ önmagától játszva, 1 csinos séta-kosárka tarka himzéssel, 1 egész tábori csata katonákkal dobozban, jól becsomagolva, 1 tökéletes szinház felállitásra, minden diszletiel, függönyök, és alakokkal „Tell Vilmos“-hoz, 1 csinos óra lánczczal, 1 szép kard fémből, 1 Lefaucheux-fegyver, 1 töltény táska lakkbőrből, 1 igen érdekes türelem- vagy önfoglalkoztató játék Blouchon Gilbert tanártól, a legérdekesebb a mi eddig fejlettebb gyermekek számára föl lett találva, a gyermekek napokig elmulathatnak vele a nélkül, hogy megunnák, s gyakran ismétlődik, miszerint e játék a felnőtteknek is meglepetést szerez, egy mappa, minden szükséges iró-eszközökkel fölszerelve; a hires Mozart varázs-fuvolája; csodá-koczka, tartalmazva bécsi czukorkákat és ékszereket, valamint 20 karácsonfa-diszitést 20 villanyos karácsonfa-gyertyácskával.

Mindez együttvéve felülről egészen le, ha a megrendelések idejekorán történnek, összesen

csak 4 frt 95 kr.

Ezenkivül óriási raktár van készletben mindennemü játékszerekből. Bábuk, a legegyszerűbbektől a legfinomabbakig, ruhával vagy a nélkül à 20 kr., 50 kr., 1 frttól egész 25 frtig darabonkint, 1 tökéletes katona-fölszerelés ezy 10 éves fiu számára, ugymint: 1 csákó, 1 finom puska, 1 kard, 1 tölténytáska, 1 trombita, 1 dob, mind együttvéve à frt 1.50, 2.50, 3.50, frt 4 15; egy tüzoltó fölszerelés frt 3.50; átalában minden kigondolható játékszer 60 százalékkal olcsóbban mint bárhol. 4922-24

Az eladás csak **okt. 30-tól decz. végeig** fog tartani az

uj játékszerek nagy végeladásában

Bécs, Praterstrasse 16.

Az első valódi, nyáloldó, gyógyhatásos Hoff János-féle malátakivonat-csokoládé a 30 éves üzletfennállás óta 44-szer lett kitüntetve.

Köhögés,

rekedtség, hurut, mell- és tüdőbajok ellen.

Elismerő iratok a Hoff-féle malátakészitmények mell-gyöngeség, stb. elleni jó hatásáról — érkeztek

Hoff János,

cs. kir. udv. szállitóhoz, Bécs, Graben, Bräunerstrasse 8.

Elismerések.

. . . . Legyen szives ujolag küldeni nekem az Ön kitünő maláta-kivonatából egy szállitmányt; miután az ismét **igen gyógyhatásunak bizonyult gyomorbaj ellen. Albrecht,** papnöveldei igazgató.

Az ön maláta-mellczukorkái mindinkább a **legjobb gyógyszerül bizonyulnak köhögés ellen. Maláta-csokoládéja rendkivül jótékonyan hatott,** emésztésemet teljesen helyrehozta. **Schultz J. H.,** kormány-titkár Königsbergben, Poroszország.

Sokszor volt alkalmam a Hoff-féle maláta-gyártmányoknak gyógyhatását mint gyógy-tápszereket vérhas, idegláz és időleges tüdőhurut után észlelhetni és megkisérteni; névszerint a maláta-kivonat-egészségi sör, maláta-csokoládé és maláta mellczukorkákat. (A süritett maláta-kivonat tüdőbajoknál, előhaladt állapotban, nagyon fájdalomcsillapitó és megnyugtató.) Dr. **Schall** Olvenstedtben.

Máj és altesti betegségem ellen az Ön maláta-egészségi csokoládéja a malátakivonat-egészségi sörrel együtt a legjobb szolgálatokat tevé, nem kevésbbé maláta-mellczukorkái is köhögésem ellen jó hatással voltak. **Kleist-Hermsdorf Ágnes, bárónő.**

ÁRAK:

Maláta-kivonatu egészségi sör egy pal. 60 kr., 11 pal. 6 frt, 28 palaczk 15 frt, 58 pal. 30 frt, — ½ kilo **maláta-csokoládé** I. 2 frt 40 kr. ¼ kilo 1 frt 30 kr., ⅛ kilo 70 kr. II. ½ kilo 1 frt 60 kr., ¼ kilo 90 kr. ⅛ kilo 50 kr., III. ½ kilo 1 frt, ¼ kilo 60 kr., ⅛ kilo 35 kr. — **Maláta-czukorkák** 1 zacskó 60 kr. 30 és 15 kr. — **Gyermektáp-malátaliszt** 1 frt. — **Süritett maláta-kivonat** 1 üvegcse 1 frt vagy 60 kr. is. — **Egy kész malátafürdő** 50 és 80 kr. **Maláta-szappan** 80, 60, 40 és 20 kr.

Nagyobb megrendelésnél megfelelő engedmény. — A csomagolás legolcsóbban számittatik.

Hoff János fiókja

Budapesten: kalap-utcza 10. szám.

Az első, valódi, nyáloldó, gyógyerővel biró Hoff János-féle maláta-mellczukorkák kék papirosban vannak, és már 44 magas kitüntetésben részesültek 30 évi üzleti fennállásuk óta.

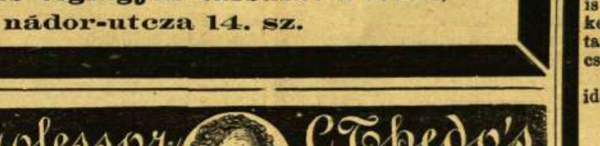

(Szakáll-tinctura.)

Kitünő, biztositott szer gyors és erős szakállnövés előidézésére. — Hatása még ifjaknál is meglepő, és mindig biztos eredménynyel alkalmaztatik. **Egy üvegcse 1 frt 50 kr. — Letét Budapesten: Török József** gyógyszerésznél, a király-utczában. 4892/4

Nyujtsunk kezet a szerencsének!

375,000 birod. márka vagy 218,750 frt

fönyereményt nyujt kedvező esetben a legujabb nagy pénzsorsjáték, mely a magas kormánytól engedélyezve és biztositva van.

Az uj tervezet előnyös berendezése olyszerü, hogy kevés hó lefolyása alatt 7 kisorsolás által **42,600 nyeremény** jö biztos eldöntésre, melyek között fönyeremények esetleg **375,000** birod. márkával vagy **218,750** o. é. frttal vannak, különlegesen azonban

1 nyeremeny	à	m.	250,000	1 nyerem.	à	m.	12,000
1	„	„	125,000	24	„	„	10,000
1	„	„	80,000	2	„	„	8,000
1	„	„	60,000	31	„	„	5,000
1	„	„	50,000	61	„	„	4,000
1	„	„	40,000	304	„	„	2,000
1	„	„	36,000	502	„	„	1,000
3	„	„	30,000	621	„	„	500
1	„	„	25,000	675	„	„	250
6	„	„	20,000	22,850	„	„	138
6	„	„	15,000	stb.			stb.

A nyereményhuzások tervszerüleg hivatalosan vannak meghatározva

E nagy, az állam által biztositott pénzsorsjáték legközelebbi első nyereményhuzására:

1 egész eredeti sorsjegy csak márka 6 vagy frt 3½ o. b j.
1 fél » » » » 3 » » 1¾ »
1 negyed » » » » 1½ » 90 kr.

Minden megbizás **azonnal az összeg beküldése, postautalvány vagy utánvét** mellett a legnagyobb gonddal teljesittetik, mindenki saját kezéhez kapván tőlünk az állam czimerével ellátott **eredeti sorsjegyet.**

A megrendeltekhez a megkivántató hivatalos tervezetek ingyen mellékeltetnek, valamint minden huzás után megküldjük felszólitás nélkül érdekelteinknek a hivatalos lajstromot is.

A nyeremények kifizetése mindig pontosan **állami kezesség** mellett történik, s vagy közvetlen küldetik meg, vagy az érdekeltek **kivánsága szerint Ausztria nagyobb** helyein létező összeköttetéseink által teljesittetik.

Gyüjtődénk mindig kegyeltetett a szerencse által s ugyanott **a sok jelentékeny nyeremény között a legelső fönyeremények is lettek gyakran megnyerve,** melyek az illetőknek közvetlenül ki is fize tettek.

Előre láthatólag az ilyen legszilárdabb alapon nyugvó vállalat egész bizton mindenfelé igen élénk részvételre szám that a miért is kérjük az érdeklödőket, hogy minden irányban eleget tehessünk, megrendeléseiket minél előbb, minden esetre pedig **f. évi november 30-ika** előtt hozzánk juttatni sziveskedjenek.

Kaufmann & Simon, Bank- und Wechselgeschäft in Hamburg.

Vétele és eladása mindennemü államkötvények, vasuti részvények és kölcsönsorsjegyeknek.

P. S. Egyidejüleg köszönetet mondunk az irántunk eddig táplált bizalomért, és a midön az uj sorsjáték kezdetén érdekeltjeink részvételét kérnök, kijelentjük, miszerint ezután is törekvésünk leend, folyton pontos és szilárd kiszolgálás által teljes megelégedésüket kiérdemelni. A. f. 4859

Ajánlat **vadászó, lovagló** és **utazó** eszközök bevásárlására nagyban és egyenkint.

Lefaucheux kétcsövü **vadászfegyver** mind valódi drót és más finomabb damask csövekkel frt 25, 27, 30, 40, 45, 47. **Lancaster** kétcsövü fegyver frt 40, 50, 80.

Figyelmeztetés: minden egyes fegyver a vevőnek kézbesitése előtt pontosan belövetik és néhány mintatöltény mellékeltetik.

Közöns. fegyverek csőszök és őröknek frt 6—, 7.50, két csövü frt 12.50, drót csövü frt 16—20.

Lefaucheux-fegyver-töltények Cal. 16 12
100 drb. frt 1.50, frt 1.90
zöld frt 1.50, frt 2.20
Lancaster 100 drb. frt 1.90, frt 2.30
zöld frt 2.10, frt 2.50

Töltény-dugaszok 200 drb. 40 kr., háromféle 75 kr.

Belött biztonsági Revolver 25 tölténynyel frt 5, 7, 9. — vésezett frt 6, 8, 10. — finomabb frt 8, 10, 12, — erőslövésü zsebben hordható Bulldog-Revolver frt 13, 15, 17. Szabályszerü hadi Revolver frt 18—23.

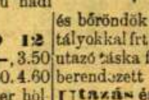

Revolver-töltények m/m 7 9 12 100 drb. frt 2.50, 3.—, 3.50

Középen gyuló . . 3.—, 3.80, 4.60

Gaubert-féle Lefaucheux-fegyver hölgyeknek frt 31.

UJ! Fusil a l'air gyüszünyi nagyságú légtöltények-kel 40 méter távolságra hord 2000 sörétes és golyós töltény-nyel frt 90.

Amerikai Henry Martini-fegyver 1200 lépesre hord, egy percz alatt 16 lövést ad frt 145.

Flobert czél-és madár-fegyver frt 12, 14, 17, 20, 29. Flobert-pisztolyok frt 7.50, 12.—. Flobert-töltények száza: golyós 50 kr. sörétes frt 1.50, nagy frt 1.80, 2.60. Vas-czéltábla kiugró figurával és mozsárral frt 9.—

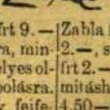

Gumi tárgyak házi használatra, mindennemü, személyes oltalom és beteg ápolásra. **Eső-köpeny** fejfedővel könnyü gyaloglás hoz frt 7.50—10.50

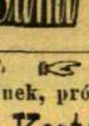

frt 12.50, erős kocsi és lovagláshoz frt 15.75—17.—, gumi czipők frt 1.15, 2.—, uraknak frt 1.85—3.15.

Utazáshoz szivartárak frt 4, 5, 6.

Vadcsalogató sipok 60 kr. és frt 1.50, madárcsapda frt 1.50, aczél rókafogó frt 2.60, töltény-készitő frt 1, 2, töltény-becsavaró frt 3.75, 5, töltényhuzó 50 kr. és frt 1.25, gyutacsbeillesztő frt 1, Lancaster frt 3, töltény övek frt 2, 8. **Vadásztáska** frt 3.50—15, lőportár frt 2.80—7, jeladó sipok és kürtök frt 1—7, vadásztőr 10.50—12, kutya-nyakravaló frt 1.50—2, kutya-zsinórok 50 kr. - frt 2, kutya-ostor frt 1—4, fegyver-zsák frt 5—10, vadász-dísztárgyak: szarvas-, őz-, rókafejek stb.

Hinta-ágy erdőbe és szobába frt 4.50, 6.50, evő-eszköz tokban frt 3.80, étel-kosár frt 12—20.

Borszesz gyors-forraló Rechand-lang frt 2.75, 3., 3.75.

UJ! Ruha-plaid, esernyő, bot, tekercs frt. 6—10, angol-plaidszij 90 kr. frt 2.50, kalap-doboz frt 1.60, 6.—, iróeszköz csak vizzel megtölteni 60 kr. 1.40.

Vizmentes utazó-koferek frt 4.50, 7.—, kézi koferek és böröndök frt 6, 25.—, női koffer osztályokkal frt 6.50—10, finom frt 10—20, utazó táska frt 3—7., igen finom frt 20, berendezett táska frt 18—60.

Utazás és vadászathoz sapkák 80 kr. — frt 1.70, vadász-pobarok és üvegek 85 kr. — frt 6, Cosmopolit vadászpipa frt 1—1.30, pinczetok frt 3, 5, 8, üveggel frt 9, 10.50, 13, vadász-szék mint bot frt 3.80, 7, 10, vadász-kés frt 1.80, 2, 4, kanóczos tüzszerszám frt 1.15—1.85, bőr, vászon és gumi lábtyuk frt 3.50—7.50, Brandtner vizmentes bőr-kenőcs frt 1—1.50—3.

Angol lovaglon-yergek disznóbőr frt 15—35, kettős kantár frt 5—7, kengyelszij frt 2.50, 3.50, heveder frt 2.25—3.—, izzasztó frt 3—5, Zabla frt 1.80—3., kengyelvas frt 1.60, 2.—, sarkantyu 90 kr., felcsatoló szijjal frt 2.—, Rinoceros lovagló-vessző ló idomitáshoz 60 kr. — frt 3, agarászó ostor frt 4.50—8.—, ló-lábmentő frt 2.25, tüz és törés ellen istáló lámpák olajra frt 1.70—3, Kézi lámpák gyertyára 90 kr. — frt 3.

Meg nem felelő tárgyak készséggel kieseréltetnek, próba-megrendeléshez képes árjegyzéket küld

Kertész Tódor, BUDAPEST, dorottya utcza 2.

10 frt bevásárlás után **1 Crepp Chine de** női nyakkendő.
20 » » » **1 8/4 fehér v. szines angol abrosz.**
Ingyen!!
30 frt bevásárlás után **6 darab finom törülköző.**
50 » » » **1 kész szines ruha fodorral.**

MÁSODIK SÜRGÖNY!

50 százalékkal olcsóbb eladás.

☞ 50 százalékkal olcsóbb eladás! Egy angol gyár égésének következménye! ☜

Egy angol gyár égésének következtében még nem létezett olcsó eladás.

Mult hó elején egy londoni gyár nagy része leégvén, a gyártulajdonos nem tarthatá fön gyárát, megmaradt árukészletének eladását reám bízá, tudván, hogy Magyarországban e tekintetben legelterjedtebb üzletem van. Nem akarom a kelmék jóságát és olcsóságát tulságosan dicsérni, legjobban megmutatja azt a bebizonyitott tény; csak annyit vagyok bátor megjegyezni és egyszersmind figyelmeztetni a t. vevő közönséget, miszerint nevezett gyáros a csőd kikerülése miatt minden áruit szabad kézből adá át nekem eladás végett, mely után bátran dicsekedhetem Magyarországban ez időben, mint legjutányosabban eladó kereskedő lehetni.

Csak arra kérem a t. vevő közönséget, megrendeléseiket siettetni, miután e csudálatos olcsóságok mellett, sokáig nem tarthat az eladás.

Magamat a n. é. közönség kegyébe ajánlva, maradok tisztelettel

Ifj. Eibisch Zsigmond,
a „Prófétá"-hoz. 4891

Székesfehérvár, 1878. október hó.

Divatkelmék.	helyett	csak
3600 r. Fröbel-kelme r.	—.48	—.15
3696 » Rips □ csikos és sima »	—.55	—.20
3575 » téli Bertha-kelme »	—.65	—.25
5500 » val. »Péra«-rips minden szinb. »	1.20	—.40
Mosó kelmék *leltári kivonata.*	ezelőtt	most
3677 r. valódi angol Madepolan r.	—.28	—.15
2555 » valódi Oxfort »	—.35	—.15
5580 » Eggenberger-Cretonok »	—.45	—.20
5500 » valódi amerikai Oxfort »	—.48	—.18
5670 » angol Oxfortok »	—.55	—.23
6700 » szegedi festő, gyönyörü mintákkal »	—.55	—.24
Gyolcsok, potom áron	ezelőtt	most
900 vég 30 rőfös güzmsdorfi gyolcs	7.50	3.45
8000 » 30 » Karolinenthali v. czérna-gyolcs	8.50	4.55
750 » 30 » valódi sileziai gyolcs	11.50	6.25
Finom gyolcsok.	ezelőtt	most
800 vég 4/4 valódi hollandi gyolcs	13.50	5.80
700 » 5/4 hollandi gyolcs	15.50	7.50
1500 » 4/4 val. Regenhardt Creas-gyolcs	18.50	7.50
1300 » 5/4 Urban Creas	22.50	9.85
440 » 4/4 valódi amerikai bőrgyolcs	13.50	5.95
700 » 5/4 » »	15.50	6.95
95 » 54 r. 5/4 legn. rumburgi gyolcs	88.—	33.70
Kanavászon.	ezelőtt	most
1500 vég 4/4 rőfös morva kanavász	6.50	2.85
700 » glanzdorfi rózsaszin kanavász	7.50	3.85
700 » valódi rumburgi kanavász	13.50	5.75
300 » rózsaszin kanavászon	15.50	6.95
5000 » ang. ágy-tepich szövött virágg.	4.50	1.35
10000 » dam. ang. dessert-szalvéta csak	—.12 kr.	
Fekete Cachmir, Terno és Lüszterek.	ezelőtt	most
12000 r. fekete lüszter, angol	—.55	—.27
3500 » londoni fekete és szines lüszter	—.75	—.30
3000 » valódi fekete Saxi Cachmir	—.55	—.35
7000 » 6/4 valódi fekete Terno	1.20	—.55
8000 » 7/4 Cloth Terno	1.50	—.75
5000 » 7/4 Ferdinand Cloth	1.90	—.85
8000 » Italia Cloth reverendáknak, fény.	2.50	—.65
7000 » Cloth Alapin fényny., reverend.	3.50	—.85
Kalmukok és Pargetok leltára.	ezelőtt	most
1400 r. dupla Parget	—.45	—.20
17000 » Kalmuk de Royal	—.50	—.30
1400 » Kalmuk Narciss	—.55	—.35
5000 » □ és csikos bécsi parget	—.30	—.15
6000 » londoni ruha-parget	—.38	—.20
6500 » » » igen finom	—.40	—.25

	ezelőtt	most
7000 r. igen finom schweizi parget, női ruhákra	—.55	—.30
10000 » 4/4 sinor-parget, fehér	—.35	—.20
8000 » 9/8 sinor-parget, fehér	—.45	—.25
7500 » egész nehéz angol sinor-parget	—.60	—.30
6000 » Piquet-parget	—.45	—.25
5200 » 4/4 igen jó angol parget	—.55	—.30
5000 » 4/4 londoni piquet-parget	—.70	—.35
6000 » 4/4 egész nehéz piquet-parget	—.75	—.40
Fekete és szines selymek.	ezelőtt	most
5000 r. valódi noblesse-selyem, fekete r.	2.80	1.15
5000 » 6/4 noblesse, fekete »	4.50	1.65
4500 » nehéz Gros de Neapel »	4.80	1.60
4000 » Gros Grain, fekete »	7.50	1.95
5000 » □ és sima mosó-selyem, szines »	2.80	—.90
3000 » szines selyem »	4.80	1.50
3000 » Gros Grain, minden szinben »	7.50	1.90
Asztalneműek árjegyzéke.	ezelőtt	most
1 drb. 8/4 Lord abrosz, szines és fehér	1.50	—.58
1 » 9/4 Beakonsfield abr., szin. és feh.	2.50	1.20
1 » 10/4 Jokey abrosz, szines és fehér	3.20	1.50
1 » 12/4 Jokey abrosz, szines és fehér	3.60	1.80
6 » valódi Damaszt szalvéta	3.10	1.45
6 » angol szalvéta	3.50	1.75
6 » angol damaszt szalvéta	3.80	1.95
6 » fehéritetl. dupl. szövésü törülköző	2.50	1.25
6 » fehéritett dupla szövésü törülköző	3.30	1.65
6 » angol törülköző	3.50	1.75
6 » angol damaszt törülköző	4.20	1.95
6 » angol finom damaszt törülköző	4.60	2.50
6 » rumburgi zsebkendő	1.80	—.95
6 » valódi rumburgi zsebkendő	3.50	1.50
Kész uri és női fehérneműek igen olcsó árjegyzéke.	ezelőtt	most
1 drb. valódi angol oxfort ing	1.70	—.75
1 » val. ang. oxfort ing, bélelve felálló gallérral	2.40	1.20
1 » v. ang. oxfort ing, bélelv., 2 galérr.	3.80	1.50
1 » finom Chiffon ing, fehér	1.75	—.85
1 » finom Madapolan ing	2.50	1.20
1 » valódi rumburgi Chiffon ing	3.80	1.50
1 » férfi lábravaló, sléziai gyolcsból	1.30	—.70
1 » » » nehéz gyolcsból	1.80	—.90
1 » » » amerik. bőrgyolcsb.	2.50	1.—
1 » finom Chiffon női ing	1.80	—.95
1 » stickelt női ing	3.20	1.50
1 » finom Corsette	1.80	—.95
1 » stickelt Corsette	3.50	1.50
1 » alsó szoknya, fodorral	3.50	1.50

	ezelőtt	most
1 drb. alsó szoknya stickelt fodorral	4.50	2.45
1 » » » szin. diszit. fodorral	6.50	2.65
1 » Chiffon alsó nadrág stickeléssel	2.80	—.80
1 » sinor-parget alsó nadrág stickeléss.	3.20	—.95
1 » Piquet alsó nadrág	3.80	1.10
Kendő-raktár árjegyzéke.	ezelőtt	most
1 drb. berlini fejkendő	—.90	—.40
1 » 5/4 berlini fejkendő	1.20	—.50
1 » 6/4 berlini fejkendő	1.90	—.70
1 » 7/4 finom berlini kendő	2.50	—.85
1 » posztó fejkendő	1.20	—.70
1 » 7/4 posztó kendő	2.20	1.50
1 » 9/4 posztó kendő tricot csikkal	6.50	2.75
1 » 10/4 sima, csikos és □ nehéz posztókendő	7.50	3.50
5000 drb. 18/4 valódi angol plaid	22.50	5.75
5000 r. gyapju-szövet téli ruhákra, urakn.	4.50	2.50
5000 » valódi brünni gyapju-szövet	7.50	3.30
5000 » Lastique, sima, téli kabátra	7.50	2.95
Végül;	ezelőtt	most
1 elefánt-csont garnitura	1.50	—.10
1 Quipour rekli kis gyermekeknek	1.50	—.10
1 kautschuk-karperecz	1.20	—.10
1 pár gyermek-harisnya	—.50	—.10
1 » nagvobb gyermek-harisnya	—.65	—.20
1 » hölgy-harisnya	—.95	—.30
1 » egész finom	1.20	—.35
1 » reggeli topán, himzett	1.80	—.65
1 » török broge-kendő	csak	—.34
1 » berlini broge	»	—.05
1 » selyem broge	»	—.08
1000 pánczél-mieder, igen jutányosan.		
1000 r. szines és fekete bársony	1.60	—.65
Kék és barna nehéz parget r.	csak	—.15
1 r. csipke-függönz »	»	—.22
1 » igen finom Quipour »	»	—.25
1 » amsterdemi csipke-függöny »	»	—.65
1000 tuczat férfigallér, minden nyakbőséggel darabja	»	—.06
	ezelőtt	most
1500 vég 30 r. igen jó Chiffon	9.80	5.65
1300 » » Madepolan-chiffon	11.50	6.65
1200 » » finom R. chiffon	14.50	7.50
1700 vég legfin. Dublear chiffon	18.50	8.50
12000 drb. kitünő jó zsebkendő férfiak és hölgyek számára	1.50	—.25
7000 drb. v. fin. gros grain selyem zsebk.	2.80	—.40

☞ Árjegyzékek kivánatra ingyen és bérmentve. ☜

Hajfonatokat

tiszta, valódi emberhajból, 80 centiméter hosszukat a következő bámulatos olcsó árakon: 2 frttól, 2 frt 50 kr., 3 frt, 4 egész 5 frtig a **legpompásabbakat**, ajánl egyedül és kizárólag az I. budapesti **hajmunka-gyár,**

Löwenbein J.
***Budapest, VII.,* kismező-utcza 30. szám.**

Vidéki megrendelések pontos és lelkiismeretesen, utánvét mellett, beküldött hajminta szerint. 4818

☞ Kéretnek a tisztelt megrendelők az utolsó póstát rendesen megirni. ☜

ELÁRUSITOKNAK
egy igen **kelendő czikk** minden költség nélküli eladására, minden rendbeli férfiak kerestetnek. — Irásbeli tudakozódásokat **B. K. 500** alatt közvetítenek **Haasenstein és Vogler B. Budapesten.** 4878

Csak 4 frt 50 kr.
az ára alábbi tárgyaknak együttvéve, **szilárd árukérti kezesség mellett!**
2 nagy china-ezüst asztali gyertyatartó.
1 pomp. czukorszel. fémből.
1 valódi chinai thea-sze encze egy csomag valódi chinai theával és rummal.
1 teljes iró-készlet, 50 levélpapir, 50 boriték és minden iró-eszközzel.
1 pompás jól járó óra, diszül bármely szobába.
1 egész pipere-készlet, ugyanis 3 fésü, fogkefe és 6 db. valódi rózsa- és mósuszszappan.
1 pompás bécsi pipa, china-ezüst kupakkal.
1 pompás fénykép-album 6 piká s eredeti fényképpel.
12 örökké fehéren maradó kanál. 4919—21
1 szép tréfás szivar-tárcza.
1 zárható takarék-pénzt. vasb.
1 pompás szobai lámpa
1 pompás varró-szekrényke.
Mind együttvéve csak **4 frt 50 kr.** Ha valaki e tárgyakat maghoz s állitatni óhajtja, a csomagolás és ládáér 45 krt számit a nagy végelad s
Bécsben Praterstrasse 16.

EPILEPSIE
(nehézkór) levél utján gyógyittatik dr. **Killisch** különleges orvos által Drezdában, (Neustadt).
Eddig több mint 11,000 eset gyógykezelve. 4925

Gyomor-betegségeket valamint a **has szerveinek** bántalmait a legjobb sikerrel gyógyitja **dr. Steinschneider**, specialista, **Bécsben, I. Habsburgergasse 1a.** Rendel naponkint 10-től 12-ig; levélben is 4883

Iszákosság. Gyomorbántalom. **Levélben is.** Gyógyitása 31 éves, sikeresnek elismert mód szerint. Tiszteletdij 10 frt gyógyszerekkel együtt. **Dr. med. Heymann, Berlin, S. W.** 4853

A Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet kiadásában Budapesten (egyetem-utcza 4-ik szám) megjelent és minden könyvárusnál kapható:

PROTESTANS
UJ KÉPES NAPTÁR
1879-ik évre.
Szerkesztette
DÚZS SÁNDOR,
tanár.
XXV. évfolyam.
Ára füzve 50 kr.

TARTALMA. Naptári rész. — Ballagi Mór (arczképpel). — A mostoha leány (elbeszélés). — Báró Kochmeister Frigyes (arczképpel). A levélhordó. Fouqué beszélye. — Kovács Miklós. A jegybankokról és bankjegyekről. — Pap Gábor. Dunántuli ref. egyházker. superintendens (arczképpel). — Bodon József. Sárika története. Elbeszélés. — Petrik János Jakab, volt soproni evang. főisk. tr. (arczképpel). — Egy uj tudományról. — A gyermekek visszás nevelése. Bock után. — Protestans egyházi tiszti névtár. — Országos vásárok jegyzéke.

A Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet kiadásában Budapesten (egyetem-utcza 4-ik szám) megjelent és minden könyvárusnál kapható:

MAGYAR
PÉNZÜGYI TÖRVÉNYISME.
Folytonos vonatkozással
a magya államháztartásnak 1868-tól 1875-ig terjedő tényleges eredményeire.
Irta
Dr. MARISKA VILMOS.
Második bővitett kiadás.
Ára füzve 3 frt 60 kr.

Kiadja és nyomatja Franklin-Társulat Budapesten, egyetem-utca 4-ik szám.

Előfizetési föltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: egész évre .. 12 frt, félévre .. 6 » | Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: egész évre .. 8 frt, félévre .. 4 » | Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: egész évre .. 6 frt, félévre .. 3 »

47-dik szám. 1878. BUDAPEST, NOVEMBER 24. XXV. évfolyam.

HAUSNER OTTÓ.

Az osztrák képviselőház november 5-én tartott ülése egyszerre egy nevet tett hiressé, mely az ideig csak szükebb körben volt ismeretes és nagyrabecsült. E név a Hausner Ottó galicziai képviselőé, kinek a külpolitikáról s nevezetesen a bosnyák okkupáczióról mondott beszéde az egész monarchiában gyujtó hatást tett a kedélyekben, nagy gondolataival, melegségével, meggyőző érveivel és hangjával, milyenhez hasonlót nem hallott még az osztrák reichsráth az előtt.

Hausner Ottó egy Hamburgból Galicziába telepedett gazdag családból származik. Atyja volt alapitója Brodyban a tekintélyes „Hausner és Violand" czégnek, melynek főnöke ma is az egyszerre hirre kapott képviselő testvérbátyja. Hausner Brodiban született s egészen lengyel szellemben növekedett. A német szót, melylyel mint szónok oly kitünően bánik, szülővárosa iskoláiban sajátitotta el. Neje is lengyel leány.

Első tanulmányai végeztével német egyetemekre ment, s mély tudományos képzettségét itt szerezte. Vagyoni állása fölmentvén őt az anyagi gondok alól, egész lélekkel a gazdasági és statisztikai tanulmányokra adta magát s e téren több jelentékeny becsü munkát tett közzé.

1873-ban választá meg a brodi-i kereskedelmi kamara képviselőjévé a galicziai tartománygyülésbe, hol csakhamar kitünt, kivált a galicziai választási szabályzat revizióját sürgető inditványával.

1878. január 30-án választatott meg, mint nagybirtokos, a reichsráthba a szambor-sztaremiaszto-turko-drohobycs-rudkei kerület részéről. Itt a budget kemény birálgatásával vonta magára a figyelmet, a földmivelési tárcza költségvetésénél szólalván föl s igen érdekes párhuzamot vonván Ausztria és a többi czivilizált államok kulturai czélokra tett és meddő kiadásai között. Egy más nevezetes beszédet is tartott a hatvan milliós kölcsön fedezeti módjának tárgyalásakor, s a kereskedelmi kamrák választási rendjéről a galicziai tartománygyülésben mondott beszéde is feltünést okozott.

Nagy hirét azonban a nov. 5-én elmondott beszédének köszönheti, melyet a fölirati vita alkalmával tartott. E beszédével teljesen különvált az osztrák képviselőház lengyel fractiójától s politikailag — noha teljes fenntartásával nemzeti álláspontjának — az alkotmányhü párthoz állott. Egész nagy programmot fejtett ki e beszédben, melyben éles polemiával tönkre verte a Hohenwart-féle föderalistikus pártot is, s mindennel megalkudni kész honfitársait is.

Beszéde, mely eddig még soha nem tapasztalt tetszészajjal, tapsokkal, éljenzéssel fogadtatott, igy végződik:

„A föliratra fogok szavazni nem csak mint osztrák állampolgár, a ki a monarchia békés fejlődését és valódi érdekeit koczkára téve látja; de rá fogok szavazni mint lengyel is, a ki nemzete jövőjét, hazája autonom intézményeit látja fenyegetve; a föliratboz csatlakozom mint ember is, a kitől semmi emberi dolog nem idegen, és a ki az Oroszországgal való szövetségben a legnagyobb emberi javak: a szabadság és felvilágosultság elenyésztét, megsemmisülését ismeri föl."

Hausner Ottó és két derék honfitársa, Wolski és Skrzinski most egy külön lengyel töredéket képeznek, mely közelebb áll az alkotmányhü párthoz, mint a lengyel klubhoz.

Egész Galiczia örömmel üdvözli a jeles, bátor képviselőt, kit meggyőződése őszinte kimondásától nem tántoritott el semmi tekintet.

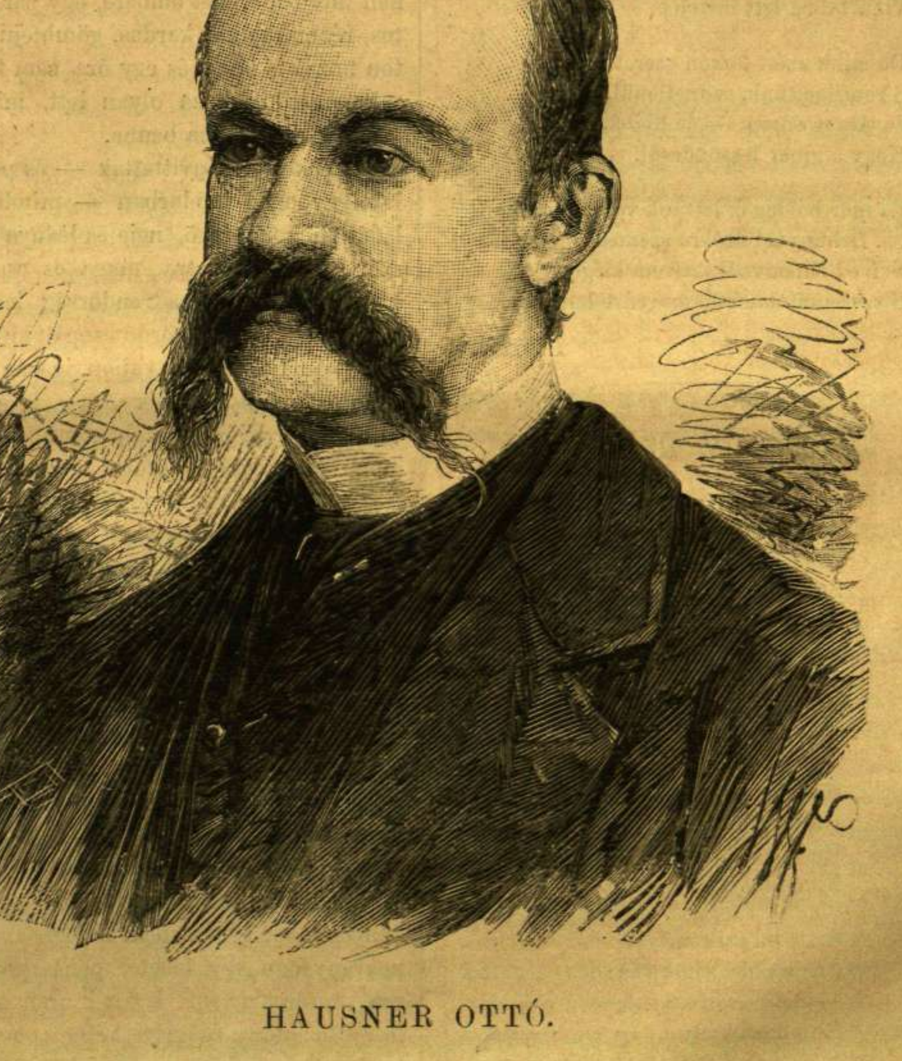

HAUSNER OTTÓ.